

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1908. ÁPRIL 30. ÉS MÁJUS 1. NAPJAIN NAGYBÁNYÁN
TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

41

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJABÓL
1908

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1908. ÁPRIL 30. ÉS MÁJUS 1. NAPJAIN NAGYBANYÁN
TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

NAGYBÁNYA
NÁNÁSY ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL
1908

**A nagybányai reformált egyházmegye
1908. ápril 30. és május 1. napjain Nagybányán tartott
közgyűlésén jelen voltak:**

Széll György esperes és **Helmeczy József** egyházmegyei gondnok
elnöklete alatt:

Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek lelkeszi
tanácsbírák.

Tóth Mór, Csaba Adorján, Sinka Lajos világi tanácsbírák.

Magoss Ferencz lelkeszi, Torday Imre világi főjegyző.

Soltész Elemér lelkeszi, dr. Helmeczy Pál világi aljegyző.

Nagy Lajos közpénztárnok.

Dr. Harcsár Géza ügyész.

Balajthy Károly, Bogdán Lajos, Dávid Sándor, Hajdu Albert, Joó
Kálmán, Kálmán Sándor, Kiss Sándor, Kócsi Péter, Makai Elek, Melegh
Albert, Nagy Károly, Nagy Sándor, Oláh Sándor, Öry Tamás, Papp
József, Papoicz Zoltán, Sipos Károly, Szabó Károly, Szentgyörgyi
Zsigmond, Sziky Ádám rendes, Czelder Béla, Miszti Mihály segédlel-
készek.

Fábián István, Kádár Károly tanítótestületi képviselők.

Pándi Antal hiripi, Vajda Pál kiskolcsi, Sebestyén Ferencz szamos-
kóródi, Henter Gyula köszegremetei, Erdei Bálint avasujvárosi, Tóth
István misztótfalui, Kovásznay Zsigmond batizi, Bagoly Albert aranyos-
medgyesi, Nagy Gyula apai, Biki Sándor egrii, Erdei József szentmár-
toni, Kánya Lajos patóházai, Angi Mihály sárközi, Krakkó Zsigmond
nagyhodosi, Horváth József garbolcsi, Molnár Lajos rozsályi, Bálint
Zsigmond nagykolcsi, Szabó Lajos szatmárhegyi, Márton Zsigmond
sárközujlaki, Pap Márton felsőbányai, Szeőke Sándor udvarii, Bakos
István lázárii, Veress Sándor pettyéni, Nagy Géza nagypaládi, L. Bay
Lajos nagybányai, Gacsályi Károly uszkai, Bartha Énok magosligeti,
Czelder Béla méhteleki, Neupauer János színérváraljai, Rácz Károly
szárazberekai, Angyalosi József kispaládi, Gál István józsefházai, Peleskey
Pál krassói, Gödény Sándor homoki képviselők.

1. Esperes ur buzgó imádság után a jelenlevőket üdvözli s a közgyűlést megnyitja.

2. Egyházi képviselők megbízó leveleiket bemutatják. Esperes ur jelenti, hogy elmaradásukat kimentették: dr. Dezső Kálmán, Szilágyi Tihamér tanácsbírák, Bartók Károly, Barkász Albert, Bodnár János, Dobos József, Kató Béla, Molnár Lajos, Pásztor István, Soltész János, Varga Zsigmond lelkészek. Képviselő nem küldését jelentették: Kishodos, Kisperleske, Amacz, Mikola, Adorján, Ombod. Megbízó levele hiányos volt a tisztabereki és vámfalui képviselőnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja, az indokoltan távollevők mentségeit tudomásul veszi. Hasonlóképpen tudomásul veszi ezuttal a képviselőket nem küldött egyházak mentségeit; jövőre nézve azonban figyelmezteti az egyházak presbyteriumait, hogy olynemű általános kifogásokat, mint pl. „mezei munka miatt“, „nincs dolgunk az egyházmegyén“ stb. mentségnek el nem fogad, hanem az ily egyházakra bírságot ró.

3. Jegyzőkönyv hitelesítésére

elnökség, Sátor Dávid, Csaba Adorján tanácsbírák és a jegyzők küldetnek ki; a hitelesítés helye: Szatmár, ideje 1908. május 5.

4. A kinyomatott s a gyűlés tagjai közt szétosztott tárgysorozat felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéről el-fogadtatik.

5. Dr. Helmeczy Pál múlt évben megválasztott világi aljegyző a hivatali esküt leteszi, megválasztatásáért hálás köszö-netet mond s esperes ur szíves üdvözlő szavai után a köz-gyűlés éljenzése között székét elfoglalja.

6. Olvasatott az egyházmegyei lelkészi tanácsbiróságra és egyház-megyei tanítóképviselőkre beadott szavazatok felbontására kiküldött bizottság három rendbeli jegyzőkönyve.

I. Egyházmegyei tanácsbiróságra beérkezett 39 szavazat. Nem sza-vazott Patóháza, Magoşliget, Mikola. A 39 szavazatból kapott Hajdu Albert 10, Tóth Dániel 8, Kálmán Sándor 8, Joó Kálmán 5, Magoss Ferencz 4, Papolczy Zoltán 2, Soltész Elemér 1, Nagy Lajos 1 szavazatot. Miután általános többséget senki sem nyert, a legtöbb szavazatot nyert Hajdu Albert és az utána legtöbb egyenlő szavazatot nyert Tóth Dániel és Kálmán Sándor újabb szavazásra kitűzetnek.

Az egyházmegyei tanítóképviselőkre beérkezett 40 szavazat, nem

szavazott Magosliget és Mikola. A 40 szavazatból kapott egyik képviselőre Fábián István színérváraljai tanító 33 szavazatot, ki is általános szótöbbséggel megválasztottnak jelentendő ki. Másik képviselőre kaptak Katona Zoltán 5, Kádár Károly 15, Hajdu Ambrus 8, Csonka József 2, Maák Lajos 6 és többen 1—1 szavazatot. Miután általános szavazattöbbséget senki sem nyert, újabb szavazásra kijelöltettek Kádár Károly egrii és Hajdu Ambrus kiskolcsi tanítók.

II. Az újabb szavazás alkalmával beérkezett 39—39 szavazat. Szavazatot nem küldött Hirip, Kőszegremete és Misztótfalu. Tanácsbíróságra kapott Hajdu Albert 17, Tóth Dániel 14, Kálmán Sándor 8 szavazatot. amennyiben általános többséget senki sem kapott, újabb szavazás alá ítélandók Hajdu Albert és Tóth Dániel.

Egyházmegyei tanítóképviselőségre kapott Kádár Károly 32, Hajdu Ambrus 7 szavazatot. Ennélfogva Kádár Károly szavazattöbbséggel megválasztott egyházmegyei tanítóképviselőnek kimondandó.

III. A harmadszori szavazás alkalmából beadatott 41 szavazat, melyből egy, t. i. Homoké érvénytelen, mert üres. Nem szavazott Kishodos. A szabályszerű 40 szavazatból Tóth Dániel nyert 20, Hajdu Albert szintén 20 szavazatot, tehát többséget egyik se nyert.

Egyházmegyénk közgyűlése a szavazatbontó küldöttség jegyzőkönyvei alapján a tanítótestület két érdemes tagját, névszerint Fábián István színérváraljai és Kádár Károly egrii tanítókat egyh. tanítóképviselőkül szíves készséggel kijelenti és megerősíti; a lelkeszi tanácsbíróságra egyenlő szavazatot kapott Tóth Dánielt és Hajdu Albertet az 1898. évi egyh. kerületi közgyűlés 281. szám alatt foglalt szabályrendelete szerint újabb szavazásra kitézi. Esperes urat a szavazás elrendelésére fölkéri. Szavazatbontó bizottságba az elnökség mellé Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór, Szilágyi Tihamér tanácsbírákat küldi ki.

A szavazatot nem küldött egyházakat Hirip és Misztótfalu kivételével — mert ezeknek szavazata a posta hanyagsága miatt késett el — a kiszabott bírságban elmarasztalja.

A fenti választások alkalmával beérkezett szavazólapok megsemmisítettek.

7. Esperes ur fájó szívvel emlékezik meg a királyhágóntúli kerület nagyérdemű püspökének, Bartók Györgynek és a beregi egyházmegye gondnokának elhalálzásáról.

Egyházmegyei közgyűlés fájó részvétét fejezi ki ama

nagy veszteség felett, mely Erdély magas műveltségű és nagy tevékenységű püspökének, dr. Bartók Györgynek váratlan elhunytával érte nemcsak az erdélyi egyházkerületet, hanem az egész magyar református egyház egyetemét; sajnálattal értesül Uray Imrének, a beregi egyházmegye hosszas időn keresztül gondnokának, egyházunk hű fiának, férfi kora teljében történt elhalálzásáról is. Részvétéről az erdélyi egyházkerületet s a beregi egyházmegyét jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

8. Olvasatott az esperesi jelentés következőkben:

Nagytiszteletű és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Egyházmegyei életünkre vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben betérjeszteni:

I. Lelkészeink sorából a f. év elején *Ferenczy Imre* krassói lelkész elszólítottatott. Férfi kora teljében volt még s váratlanul az élet végére jutott. Munkálkodott nemcsak mint lelkész, saját egyházában, de mint közalap kezelő is és több bizottságainkban is. Közre irányuló fáradozását ne felejtjük el, jegyezzük fel hálásan!

A *garbolczi* egyház lelkészi állomására Kálmán Béla eltávozásával a márcz. 16-án Joó Kálmán és Fényes Elek elnöki kiküldötték vezetése alatt megtartott választáson egyhangulag buzásbesenyői lelkész, *Nagy Mihály* választatott meg, kinek is meghívására az engedélyt kiadtam s állását e hó végén foglalandja el.

A krassói üresedésbe jött lelkészi állomás meghívás útján márczius hó 22-én, Szabó József és Csaba Adorján tanácsbíró urak vezetése alatt töltetett be, *Oláh Sándor* józsefházi lelkészszel. Szabályszerűen folyván le a választás, nevezett lelkész meghívására az engedélyt kiadtam azzal, hogy állását augusztus elején foglalandja.

A mikolai lelkész, Szabó Bertalan, Csökmőre választatván meg: márczius hó elején lemondását benyújtotta. Sikerrel munkálkodó volt ő, eredményekre mutathat. Mint hű munkást, jó kívánatainkkal bocsássuk el körünkből.

Az itt érintett változások folytán szükségessé vált, hogy Krassón Tóth Dánielt, Garbólczon Kócsi Pétert, Mikolában Joó Kálmánt f. ü. lelkészekül alkalmazzam. Dobos József lelkész betegsége folytán, az uszakai egyházban Nagy Elek lelkészt bízam meg a kisegítői tendőkkel. A tisztaberki egyházban pedig Varga Zsigmond lelkész betegsége miatt Nagy Sándor lelkészre ruháztam át a felügyelő lelkészséget.

A *segédlelkészi karból* Dózsa Jenő eltávoztván, decz. hó folyamán a magosligeti egyházban lelkészi kisegítőül *Kovács Gábor* alkalmaztatott. Nagybányán *Miszi Mihály* választatott meg s. lelkésznek az eltávozott Boronkai B. helyére február hó elején. Kakszentmártonban Urbán Gy. s. lelkész helyett február hó végén *Papp Antal* nyert alkalmazást.

A *tanítói karban*: Krassón Vass Lajos helyére *Török Bernát*, Nagypaládon *Dézi Jenő*, D.-apátiban *Biczó Ferencz* választattak meg rendes tanítókul, kiket is ideiglenesen megerősítettem, úgyszintén *Szilvási Sándort* is Sárközujlakra. Segédtanítóul *Biró Lajost* homoki tanító Tóth Miklós mellé kineveztem szept. havában. Magosligeten pedig segédtanítóul *Károly Gáspár* képezdészt megerősítettem.

II. A 67—1907. és 70—1907. sz. egyházmegyei végzésre vonatkozással azon tiszteletteljes előterjesztést teszem, hogy miután Papp József lelkész gyűlésről elmaradását, Nagy Elek és Sipos Károly pedig szavazat nem adását igazolták, nevezetteket, illetve Kis- és Nagypaládót a kiszabott büntetéspénz alól felmenteni méltóztassék.

III. A 71—1907. sz. a. kelt 4. pont alatti azon rendelkezésnek, hogy a belhivatalnoki hátralékos fizetések sürgős behajtása és kiszolgáltatása tárgyában jelentés teendő az esperesi hivatalnál — bár 1341—1345. sz. a. erre nov. hó 9-én felhívást adtam ki — nem tettek eleget a nagypaládi, rozsályi, uszkai és kispaládi egyházak.

IV. A 72—1907. sz. a. IV. pontra vonatkozólag tisztelettel jelentem, hogy a szatmárhegyi, krassói költségvetés beterjesztetett, sőt az uszkai is bemutatott s így a fegyelmi eljárás megindítását mellőzendőnek véltem annyival is inkább, mert itt nem a nevezett egyházak presbyteriumai voltak a hibásak.

V. A 72—1907. sz. a. V. pont alatt azon iskolafentartó egyházak, melyekre a közg. bizottság kimondotta, hogy iskolájuk elégtelen, bővítést, újítást igényel stb. felhívtak volt, hogy tervszerű megállapodásaikról e tavaszi közgyűlés elé mulhatatlanul kimerítő jelentést tegyenek. Ezt csakis Pettyén, Egri, Avasujváros teljesítették. Azonban érdemleges intézkedést tettek Felsőbánya, Berend, Homok, Mikola, Szárazberek, Garbolcz, Szamoskóród. Tehát úgy vehetjük, jelentést nem adtak: Adorján, Amacz, Kispereske, Kőszegremete, Méhtelek, Nagypalád, Rozsály, Tisztaberek, Uszka. Ugy gondolom, ezek az egyházak vagy ignorálták az egyházmegyei végzést, vagy nem is vettek tudomást róla, mi mindkettő hiba s így azt tartom, hogy közgyűlésünknek önmaga iránti kötelesség, intézkedést tenni, hogy végzései az egyes egyházakban fogyanatosítást nyerjenek.

VI. Felhívásomra 29 helyről beérkezett a múlt évi számadás. Ebből 28-at a számvevőszékhez tettem át megvizsgálás végett. Számadásaikat be nem terjesztették: Apahegy, Szentmárton, Kishodos, Kiskolcs, Dobrácsapáti, Kisperleske, Kőszegremete, Magosliget, Nagybánya, Nagykolcs, Nagypalád, Patóháza, Rozsály, Sárköz, Szamoskóród, Krassó, Tiszaberek, Józsefháza.

VII. A folyó évi költségvetések 8 kivételével (Szentmárton, Dobrácsapáti, Kőszegremete, Misztótfalu, Nagypalád, Rozsály, Sárköz, Józsefháza) beérkeztek. A reám nehezedett rendkívüli munka folytán megerősítésüket csak most eszközölhettem. Azonban azon egyházak előirányzatát, melyek adócsökkentésért folyamodtak, mindaddig, míg terményeik értékét az adóügyi bizottság meg nem állapította s így szükségletük a rovatos kimutatásba át nem vihető, meg nem erősíthetem.

VIII. Adócsökkentési munkálatot 14 helyről (Mikola, Pettyén, Nagyhodos, Garbolcz, Sárközujlak, Egri, Kőszegremete, Görbed, Szamoskóród, Nagykolcs, Uszka, Kispalád, Szárazberek, Szentmárton) terjesztettem fel a központhoz. Rajta voltam felhívásaimmel, hogy minden egyházunk, mely az adócsökkentésre igényt tarthat, egyszerre nyújtsa be munkálatát s oly időben, hogy a felterjesztés és letárgyalás a tavaszi konvente lehető legyen. Sajnos, nem így lett. Most ujabban 12 egyház (Batiz, Amacz, Kisperleske, Méhtelek, Homok, Magosliget, Ombod, Pálfalva, Hirip, Sárköz, Adorján, Patóháza) adócsökkentési munkálata áll előkészítés alatt s ha a számvevőszék a megerősítést váró pótszámadásokkal végzett, nem is állja útját semmi a felterjesztésnek. Kissé különösnek látszik, hogy csupán 24 anya- és 2 leányegyház folyamodik adócsökkentésért és több nem. Félő, hogy itt hiba lesz. De vajjon az egyháztanács az igénybe nem vett s ez évre elszalasztott adócsökkentési segélyért miként lesz képes szavatolni saját egyházának adózó tagjaival szemben?

Kiváló tiszteletem kifejezése mellett, Avasujváros, 1908. ápril hó 18. *Széll György* esperes.

I. Fájó részvétét fejezi ki egyházmegyei közgyűlésünk a krassói egyház lelkészének, egyházmegyénk közalapkezelőjének, Ferenczy Imrének váratlan elhunytá felett; az egyházát szerető, lelkes buzgalmu lelkipásztor nevét és érdemeit jegyzőkönyvében is megörökíti.

Garbolczi lelkészszé Nagy Mihályt, krassói lelkészszé a sikeres tevékenységű ifjú lelkipásztort, Oláh Sándort örömmel beerősíti s jövő munkálkodásukra Isten áldó kegyelmét kéri.

A lelkeszi helyettesítésre, segédlelkészek alkalmazására, megválasztott tanítók megerősítésére, ugyszintén a segéd-tanítók kinevezésére vonatkozó esperesi intézkedéseket közgyűlésünk tudomásul veszi és megerősíti.

II. Papp József, Nagy Elek, Sipos Károly lelkészeket, Kis- és Nagypalád egyházakat a 67—1907. és 70—1907. sz. végzés alapján reájok háramló bírság alul felmenti.

III. A nagypaládi, rozsályi, uszkai és kispaládi egyházak gondnokait fegyelmi eljárás terhe alatt elkötelezi, hogy a hátralékok behajtása és beszolgáltatása tárgyában tett eljárásaikról e végzés vételétől számított 15 nap alatt esperesi hivatalhoz jelentést adjanak.

IV. Az elmaradt költségvetések beterjesztését tudomásul veszi.

V. Azon egyházak eljárását és mulasztását, melyek megintett iskoláik hiányainak megszüntetésére irányuló intézkedéseik felől 72—1907. sz. alatt jelentéstételre köteleztettek, de az elköteleztetésöknök tulajdonképpen eleget nem tettek, sajnálattal helyteleníti s ellenök szigorubb intézkedést még ezuttal csak azért nem alkalmaz, mert reméli, hogy jövőben pontosság tekintetében semmi kívánni valót nem hagynak fenn.

VI. VII. Az 1907. évi számadásaikat és az 1908. évi költségvetéseiket mindez ideig be nem terjesztett s az esperesi jelentésben megnevezetten kijelölt egyházak felhivának, hogy számadásaikat, illetve költségvetéseiket e végzés vételétől számított 30 nap alatt esperesi hivatalhoz annyival is inkább beterjesszék, mert különben ellenök fegyelmi eljárás fog indíttatni.

VIII. Egyházainknak az egyházi adócsökkentés tárgyában tett munkálkodásairól örömmel értesül s reméli, hogy a hivek terheinek könnyítésére irányuló törekvéseiket óhajtott siker fogja koronázni; ellenben sajnálattal látja, hogy kised és szegény egyházainknak egy jó része a hivek terheinek könnyítésére még csak kezdeményező lépést se tett. Figyelmezteti az illetékes egyháztanácsokat ezuttal is a mulasztásokból folyó nagy felelősségre s ugyanekkor kimondja velök szemben a vagyoni felelősséget.

9. Egyházmegyei közgyűlésünk 77—1907. számmal javasolta és kérte a főt. kerületi közgyűlést, hogy egyházmegyénk egyházait az egy-

házközségi közgyűlés szervezése alul mentse fel, mire az egyházkerület 421. számmal felhívta egyházmegyénket, hogy a kebelbeli összes egyházak véleményét kívánja be s ezek figyelembevételével hozzon újabb szabályszerű határozatot. Esperes ur felhívására e tárgyban beérkezett véleményekből megállapítható, miszerint 23 egyház nem kívánja, 12 ellenben óhajtja az egyházközségi közgyűlés szervezését. Nem adott nyilatkozatot 12 egyháztanács, még pedig: Homok, Szentmárton, Kiskolcs, Kispeske, Kőszegremete, Magosliget, Nagykolcs, Nagypalád, Sárköz, Krassó, Dobrácsapáti, Pálfalva.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beadott nyilatkozatok alapján is, de különösen az egyh. törvény I. t.-cz. 22. §-ában körvonalazott hatáskörénél fogva határozatilag kimondja, hogy ismételtén javasolja a főt. egyházkerületi közgyűlésnek, miszerint a mi csekély népességű, kis egyházakból álló egyházmegyénk összes egyházait az egyházközségi közgyűlés szervezése alul mentse fel.

Az esperesi felhívásnak eleget nem tett s elől felsorolt egyházaknak hanyagságukért roszalását fejezi ki.

10. A II. t.-cz. 77. §-a értelmében az egyházfentartási alapról 1908. január elsei állapot figyelembe vételével jelentés érkezett be egyházmegyénk 36 egyházából. Egyházfentartási alapja van 23 egyháznak, nincs ilyen alapja 13 egyháznak, jelentést nem küldött 11 egyház, névszerint: Felsőbánya, Kakszentmárton, Kiskolcs, Dobrácsapáti, Kispeske, Lázári, Nagybánya, Nagykolcs, Nagypalád, Szamoskrassó, Berend. Az egyházfentartási alap mellékletben feltüntetett képet mutatja.

Beérkezett jelentéseket közgyűlés tudomásul veszi, a belölök készített részletes kimutatást az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti, egyben a jelentést nem adott egyházakat szigorúan utasítja, hogy akár igenleges, akár nemleges jelentésöket e végzés vételétől számított hét nap alatt esperesi hivatalba beterjesszék.

11. A mikolai egyház nevében Joó Kálmán felügyelő lelkész és Császy Bálint főgondnok beterjesztik az egyház presbyteriumának 1907. márczius 24. tartott gyűlésén hozott és az egyház közgyűlése által 1907. ápril 14. elfogadott ama határozatot, mely szerint az egyház iskolájának fentartásáról lemond s amennyiben az állammal kötendő szerződésben két ref. vallásu tanító állandósítása felől biztosítást nyer, az iskola államosításába beleegyeznek. Mindkét határozatból az tűnik ki, hogy az egyház iskolájának fentartása és szükséges fejlesztése mellett egyedül

Szabó Bertalan lelkész foglalt állást, míg a presbyterium és közgyűlés tagjai egytől-egyig az iskola feladására szavaztak.

Egyházmegyei közgyűlésünk a mikolai egyháznak iskolája feladására vonatkozó határozatát jóvá nem hagyja s az egyházat iskolája fentartására továbbra is kötelezi.

12. Olvasztott az egyházmegyei számvizsgáló bizottság által Patóházán 1908. márczius hó 5. napján Tóth Mór tanácsbíró elnöklete alatt tartott ülés jegyzőkönyvének 2. sz. határozata, mely szerint a Nagy Lajos egyházm. pénztáros által összeállított s okmányokkal igazolt 1907. évi számadás megvizsgáltván, a vagyonmérleg következőleg állapított meg: Pénztári maradvány 114 K 59 f, tőkepénzek 10,928 K 91 f, hátralék 245 K 91 f, összesen 11,289 K 41 f.

Számadás felülvizsgáltván, az a számvizsgáló bizottság által teljesen rendben találtatott és a felmentvény megadását a bizottság javaslatba hozza.

A bizottság jelentése tudomásul vétetik s Nagy Lajos egyházm. pénztárosnak az 1907. évre vonatkozó számadására nézve a felmentvényt a szokásos óvások fentartása mellett egyházmegyei gyűlésünk készséggel megadja.

Egyben a számvizsgáló bizottság javaslata értelmében pénztáros felkéretik, hogy jövőre nézve könnyebben áttekinthető számadást készítsen elő, hogy az állandó tőke és bevétel, valamint a kiadás kimutatható és a kiadások levonásával az egyházmegyei közpénztár tiszta vagyona ily alapon megállapítható legyen.

Különben a pénztárosnak lelkiismeretes, ügybuzgó ténykedéseért közgyűlésünk teljes elismerését nyilvánítja.

13. Beterjesztetik Sátor Dávid egyházmegyei könyvtáros által kezelt könyvtárról 1907. évről összeállított és a számvizsgáló bizottság által 1908. márczius 5. Patóházán tartott ülésen felülvizsgált könyvtári számadás, mely szerint összes bevétel 102 K 32 f, kiadás 93 K 66 f, pénztári maradvány 9 K 66 fillérben állapítottván meg, a számadás teljesen rendben találtatott.

A könyvtár 1907. év folyamán 8 művel 11 kötetben szaporodott. Pénztári hátralék 57 korona.

A bizottság jelentése tudomásul vétetik, Sátor Dávid könyvtáros részére az 1907. évi számadására nézve a felmentvény a szokott óvások fentartása mellett közgyűlésünk elismerésének kifejezésével megadatik.

Egyszersmint könyvtáros megbízatik, hogy a hátralékos tagokat kötelességeik teljesítésére hívja fel, nem fizetés esetén a hátralék-kimutatást az esperesi hivatalhoz a végett terjeszse be, hogy a könyvtár követelése az illetékes egyházi gondnok által a hátralékos lelkész terhére fizetessék be.

14. Nagy Lajos lelkész egyházm. pénztáros beterjeszti az egyházmegye közpénztárának 1908. évi költségvetési javaslatát, mely szerint előirányoztatik bevételben 3709 K 41 f, kiadásban 3342 K 80 f, pénztári maradványban 366 K 61 f.

Ezen költségvetés a számvizsgáló bizottság által felülvizsgálatván, elfogadásra ajánltatik.

Közgyűlésünk a beterjesztett költségvetést a számvizsgáló bizottság jelentése és javaslata alapján jóváhagyólag tudomásul veszi.

15. Olvastatott a számvizsgáló bizottságnak Patóházán 1908. márczius hó 6-án tartott üléséből kelt jelentése a vámfalui egyháznak 1906. évre vonatkozó számadására nézve, mely szerint a számadást a lelkész terjeszti be, a gondnok által aláírva nincs, a presbyterium azt meg nem vizsgálta, a kiadási tételek okmányolva nincsenek, a 110 kiadási tétel-számból csakis az apróbb, inkább felesleges 34 tételről van nyugta csatolva, nagyobb kifizetési tételekről okmány egyáltalán nincs, miért is a számadás megvizsgálás és okmányokkal felszerelés végett az egyház előjáróságának visszaadandó, mivel a bevételnél nincs kitüntetve, mennyi tőke után, mennyi időre számítandó 10⁰/₀ és mennyi tőke után mennyi időre számítódik 8⁰/₀ kamat s így nem állapítható meg, helyes-e a bevételi elszámolás, vagy van-e hátralék.

A kiadásnál a 35. tételszám alatt fizetés történt február hónapban a szatmári Takarékpénztárnál 1065 K 50 f, 65. tételszám alatt június hóban a fenmaradt tőke után ismét 66 K 52 f. Ez téves álláspont, ilyen lejárát a pénzügyintézeteknél nem fordulhat elő.

Kifogásolja bizottság az egyház terhére felszámolt tetemes fuvarbért, mert legtöbb ügynek elintézése posta útján is megtörténhetvén, ez által tetemes megtakarítás lett volna eszközölhető.

Végül nehézményezi a bizottság az egyház előjáróságának azon eljárását, hogy az egyházi földekből befolyt nagymennyiségű pénztőkét a községben kötvényekben gyümölcsözteti; ezen eljárása homlokegyenest ellenkezik az egyházmegye közgyűlésének 1906. szeptember 27-én Szi-nérváralján tartott ülésében 88. sz. alatt hozott határozatával, mely határozatnak szigorú végrehajtása iránt erélyes intézkedés teendő.

Egyházmegyei közgyűlésünk a számvizsgáló bizottság jelentését és eljárását jóváhagyólag tudomásul veszi, úgy a jelentést, mint a számadást és mellékleteit Sátor Dávid tanácsbíró, Papp József számvizsgáló-bizottsági tag és dr. Harcsár Géza ügyész uraknak oly felhívással adja ki, hogy a vámfalui egyház költségére a helyszínére kiszállván, a bizottság által nehézményelt tételeket a számadások alapján az előjáróság meghallgatása után tisztázza, ok nélkül az egyház terhére felszámolt fuvarbéreket az azt felszámoló egyén terhére végrehajtás terhe mellett állapítsa meg. Végül az eladott egyházi földekből befolyt pénzüsszeg tőkéjét számítsa össze s annak gyümölcsöztetése tárgyában hozott egyházmegyei közgyűlési határozatnak lehetőleg szerezzen érvényt s az összegnek takarékpénztárban leendő gyümölcsöztetése iránt haladéktalanul intézkedjék.

Az egyház előjáróságának vagyoni felelőssége a netalán elköltött egyházi törzsvagyonra nézve már ezuttal kimondatik.

Bizottság az általa rendezett számadást a számvéviszékhez terjeszsze át.

16. Olvastatott a számvizsgáló bizottság 1908. márczius hó 6-ik napján tartott ülésének jegyzőkönyvi kivonata a tisztabereki egyház gondnoka, Ur Ferencz által készített és az egyház előjárósága által 1907. november 23-án megvizsgált és elfogadott s a számvizsgáló bizottság által felülvizsgált számadás a reá tett észrevételekkel, mely szerint a bevétel összege 2653 K 90 f, a kiadás összege összeadási hiba folytán 1879 K 65 f helyett 1878 K 77 f; ezt levonva a fenti bevételből 1907. évre pénztári készlet 775 K 23 f-ben állapított meg.

Ur Ferencz gondnoknak a számadáshoz csatolt azon kérelmét, hogy az általa kifizetett s több évről összegyűlt iskolai 30 filléres hátralékos iskolai járulék 122 K 40 f az ő 1906. évi számadásába beállítassék s ő annak kifizetése terhe alól felmentessék, a bizottság teljesíthetőnek nem találta, mert ezen összeget az iskolaköteles gyermekek szülei tartoznak befizetni és behajthatlanság esetén azon összegért az előjáróság felelős; ez indokból és ezen álláspontra nézve őt az egyházmegye már utasította is.

A bizottság jelentése és eljárása helybenhagyólag tudomásul vétetik. Az 1907. évre a pénztári készlet 775 K 23 fillérben állapított meg, annak be- és elszámolására az egyház előjárósága utasíttatik.

Ur Ferencz gondnok terhére általa az egyház pénztárából kifizetett 122 K 40 fillér megállapíttatik s annak az egyház pénztárába 8 nap alatt leendő visszafizetésére köteleztetik.

Elutasítandó volt ebbeli kérelmével gondnok azért is mert az egyházat az egyházmegye évről-évre segélyezi, sőt a legközelebbi években a lelkeszi állást azért nem kívánta betölteni, hogy a gondatlan gazdálkodás folytán felszaporodott sok adósságtól az egyházat megmentse, nem hogy ily jogtalan fizetéssel azt terhelje.

17. Olvastatott az egyházmegyei számvevőszék által 1908. márczius 6-ik napján Patóházán tartott ülés jegyzőkönyvének 4. számú határozata, mely szerint a bizottság a nagypaládi egyház 1906. évi számadását vizsgálat tárgyává tévén, arról következőkben jelent:

1. A számadás nincs kellőleg szerkesztve és felszerelve, mert a kiadás 128 tétele daczára csak 52 darab nyugta van.

2. A nyugták sem fogadhatók el a tételek igazolására, mert míg a kiadás 48. tétele 386 Kor. 99 fillér összeget tüntet fel, addig az ezen tétel igazolására becsatolt nyugta csak 254 K 32 fillérről szól.

3. Aggályosnak találja bizottság azon körülményt is, hogy a bevétel összege ugyanannyi, mint a kiadás összege.

4. A takarékpénztári könyvek a tőke-vagyon igazolása czéljából nincsenek csatolva s a számadásból egyáltalán nem tűnik ki, hogy mi a tőke-vagyon s mennyi volt az 1906. évi kamat s mire használtatott az fel; viszont a kötvényeken kihelyezett tőke-vagyon kezeléséről, gyümölcsöztetéséről a benyújtott számadás nem nyújt felvilágosítást.

Ezen hiányok alapján bizottság az egyház számadását el sem fogadta s meg sem erősítette.

Jelentés tudomásul vétetik és annak alapján a számadás és okmányainak kiadása mellett az egyház előjárósága felhivatik, hogy a gondnokkal sürgősen készíttessen egy tiszta reális s minden tekintetben világos képet nyújtó számadást, mely minden tételében okmányokkal igazolva legyen s az eképpen elkészített számadást számvevőszékhez terjeszsze be s eljárásáról 30 nap alatt az esperesi hivatalnak jelentést tegyen.

18. Olvastatott az egyházmegyei számvevőszék által Patóházán 1908. márczius hó 6-án tartott ülés jegyzőkönyvének 5. sz. határozata, mely szerint Józsefháza egyház 1906. évi tőkepénztáráról bemutatott számadása, miután az összes tőkevagyon templomépítésre használta fel s miután az 1906. évi számadási tételek igazolására a templomépi-

tési számadás szolgál, az pedig még ez idő szerint meg nem vizsgáltatott és lezárható nem volt, tehát érdemleges intézkedés alapjául nem fogadtatott el.

Nevezett egyház előjárósága felhivatik, hogy sürgősen intézkedjék a templomi számadás lezárásáról és megvizsgálásáról s az 1906. évi számadását a számvizsgáló bizottsághoz 30 nap alatt terjeszse be.

Végül közgyűlésünk a számvizsgáló bizottságnak lelkiismeretes, körültekintő, ügybuzgó működéséért elismerését fejezi ki.

19. Olvasatott a lelkészi gyámpénztári kezelő választmány által Szatmáron, 1908. január 22-én tartott gyűlés 3-ik sz. jegyzőkönyvi kivonata, mely szerint Sátor Dávid kezelő pénztáros beterjeszti az egyházmegyei lelkészi nyugdíjintézet 1907. évi számadását következőkben: 3 drb takarékpénztári könyvben 8945 K 60 f, 3 drb kötvényen 700 K, összes vagyon 1907. év december 31-én 9645 K 60 f. Évi szaporulat kamatból 408 K 44 f. A kezelő számadása teljesen rendben találtatván a választmány által helyben hagyatott s a felmentvényt a szokott óvások fentartásával kezelő részére a választmány által megadatni javasoltatik.

Közgyűlésünk a választmány jelentését örvendetes tudomásul veszi, Sátor Dávid kezelő részére az 1907. évi számadást illetőleg, a felmentvényt a szokott óvások fentartása mellett készséggel megadja.

20. Olvasatott a gyámintézeti ellenőrző bizottság által Szatmáron, 1908. évi január 22-én tartott gyűlés jegyzőkönyvének 1. sz. kivonata, mely szerint Bogdán Lajos lelkész, mint kezelő beterjeszti az országos gyámintézetnek 1907. évi számadását, melynek végeredménye következőleg állapítottatott meg: Hátralékban befizettetett 682 K 37 f, folyó évi belépési járulékbán 61 K 79 f, folyó évi tagsági díjban 1553 K 02 f, késedelmi kamatban 9 K 49 f, összesen 2306 K 67 f, hátralékban maradt 545 K 06 f. Az országos gyámintézeti ellenőrző bizottság ezen számadását a kezelőnek tüzetesen átvizsgálván, minden egyes tételében helyesnek s a befolyt pénznek a Magyar Országos Földhitelintézethez történt felküldését nyugtákkal igazoltnak találta s ez indokból a kezelő részére az 1907. évi számadásra vonatkozó felmentvényt a szokott óvások fentartásával megadni javasolja s a nagymérvű hátralék behajtására nézve szigorú intézkedést kér.

A jelentés tudomásul vétetik, közgyűlésünk Bogdán

Lajos lelkész, mint kezelő részére az 1907. évi számadást illetőleg, a szokott óvások fentartása mellett a felmentvényt megadja.

Egyben a tagokat felhívni határozza, hogy hátralékaikat 30 nap alatt befizetni annyival inkább kötelességöknek ismerjék, mivel ellenkező esetben esperes ur által szigorubb eljárás fog ellenük folyamatba tétetni.

21. Szamoskóród beterjeszti iskolaépítési tervezetét és költségvetését, kéri annak jóváhagyását.

Közgyűlésünk felkéri esperes urat, hogy szakértővel vizsgáltsa felül és majd annak véleményéhez képest adja meg az engedélyt az építkezésre.

22. Szamoskóród község képviselőtestülete a ref. iskola felépítésére 20 éven át évi 150 K-t, tehát összesen 3000 K-t szavazott meg s határozatát megyei hatóság is jóváhagyta. Ez adományra támaszkodva, a szamoskóródi egyház azon kérelemmel járul egyházmegyei közgyűléshez: engedje meg, hogy iskolája felépítésére valamelyik pénzintézettől 2000 korona törlesztéses kölcsönt vehessen föl, melyet 20 év alatt a hivatolt községi segélyből törlesztene. Mulhatatlan szüksége van e kölcsönre, e nélkül iskoláját fölépíteni nem tudja.

Közgyűlésünk jól ismervén a kóródi iskola tarthatatlan helyzetét, ebből folyólag az iskolaépítés sürgős voltát, a kölcsön felvételéhez hozzájárul; utasítja azonban az egyháztanács elnökségét, hogy a törvényhatóságilag megerősített képviselőtestületi határozatot esperesi hivatal útján utólag az iratokhoz mellékelje be.

Közgyűlésünk jelen határozatát megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé fölterjeszti.

23. A tisztabereki lelkészi állás betölthetése végett, de a törvényes rend szempontjából is szükségessé vált ez egyházban a díjevél-ügy rendezése, illetve egy szabályszerű lelkészi díjlevél készítése. Már három ízben küldött e végett az egyhm. közgyűlés bizottságot a tisztabereki egyház kebelébe, de mindig eredménytelenül, mert készített ugyan a másodízben felkért bizottság a presbyteriummal egyetértően egy díjlevelet, azonban ezt némi hiánya miatt az egyházmegyei közgyűlés el nem fogadta, hanem helyette egy újabb küldöttséget bízott meg 87—1907. számmal, hogy annak hiányát eloszlátván, az egyénenként való adózástól függetlenített díjlevelet készítsen. Eredményre a harmadik küldöttség se jutott, küldetését beadott jelentése szerint a presbyterium vonakodása

és a szükséges jelentő-ív hiányában meg nem oldhatta. Az egyháztanács készített ugyan egy kettős munkálatot, egy díjlevelet és egy pótléknak nevezett díjlevélszerű okmányt s az elsőben 682 K 82 fillért és a stólat biztosítja, a pótlékban pedig 519 K 18 fillér készpénz mellett két hold kaszálót, 2 vékás kenderföldet, két legeltetési jogot, meg a lelkész által vásárlandó 32 m³ fának valamelyik közeli helyről hazaszállítását igéri lelkésznek. Egyháztanács e díjlevélhez ragaszkodik, miért is azt a küldöttség beterjeszti, de elfogadásra nem ajánlja, a főgondnoknak és presbytertársainak ama kijelentése dacára se, hogy ha ez el nem fogadtatnék, a lelkészi fizetést újból értékelteni fognák.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul, hogy a kiküldöttek jóakaratu munkálkodását a tisztaberki egyháztanács makacs magatartásával ismételten meggyúsította. A presbyterium által készített s ide beterjesztett lelkészi díjlevelet meg nem erősítheti, mert az ilyen kettős díjlevél tarthatatlan és elfogadhatatlan; de nem erősítheti meg azért se, mert együttes értékében, tehát lényegében a kongruatörvénybe ütközik s mint ilyen, a lelkészi kongrua leszállítására s ez által az egyház terheinek emelkedésére vezethet, és nem erősítheti meg ama nagy fontosságu indokból, miszerint a súlyos egyházi adót viselő és több rendbeli szolgálmányt teljesítő hívek egyházi terheinek csökkentésére az ilyen-szerű díjlevél már azért is alkalmatlan, mert személyi pótlék fedezésére az egyházi adócsökkentési államsegély éppenséggel nem szolgál; végül, mert személyi pótlékról csak az állás betöltése után lehetne szó.

Utasítja azért egyházmegyei közgyűlés egyháztanácsot, hogy készítse el az egyházi adócsökkentési munkálatot s így vegye igénybe, amire nagy szüksége is van, az adócsökkentési segélyt s egyben a jelenleg érvényben levő gyakorlat alapján a lelkészi díjlevelet ideiglenesen állítsa ki, esperes urhoz a lelkészválasztás elrendelése végett mielőbb terjeszse be; ha egyháztanács ezt tenni vonakodnék, az esetre felhatalmazza esperes urat, hogy az egyház kebelébe bizottságot küldjön s ez által készíttesse el a fennálló gyakorlat alapján a díjlevelet s ennek alapján a lelkészi állás betöltését foganatosítsa.

Tóth Mór világi kiküldött díjat nem számolván, egyházi kiküldöttek nap- és fuvardija az egyházzal szemben 39

K 60 fillérben állapíttatik meg, melynek 15 nap alatt az egyházmegyei pénztárba leendő befizetésére egyház utasíttatik.

24. Olvastatik az ombodi, pálfalvai és pettyéni egyházak jelentése a néhai Márton Bálint-féle örökség eladásáról. E szerint

a) az ombodi egyházat illető 5⁰/₀ összesen 3250 koronáért kelt el, mely összeg az örökhagyó rendelkezése szerint — az egyházra kiszabott 134 K 92 f illeték levonásával — ²/₃-részben a lelkész, ¹/₃-részben a tanító javára kamatoztatandó ;

b) a pálfalvai egyházat illető 12⁰/₀ 8000 koronáért kelt el. Ez összegből az örökhagyó rendelkezése szerint 2000 K tőkének 5⁰/₀-os kamata mint személyi pótlék a pálfalvai ref. tanítót illeti; az örökség többi része építkezésekre és más egyházi szükségletekre fordítható. Kéri az egyház, hogy a 650 K illeték levonásával ez utóbbi részből fenmaradt 5350 koronát, mely a tanítói járandóság alapjául szolgáló 2000 koronával együtt ez idő szerint takaréki betétként kezeltetik, adandó alkalommal ingatlan birtok vásárlására felhasználhassa ;

c) a pettyéni egyházat illető 4⁰/₀ 2870 koronáért adatott el, melyből az örökhagyó rendelkezése szerint ²/₃-rész a lelkész, ¹/₃-rész a tanító javára kamatoztatandó. Az egyházat itt 104 korona 39 fillér örökösödési illeték terheli. Kéri az egyház, hogy a kikiáltási áron (2400 K) felül levő 470 koronát egyházi közszükségletek fedezésére fordíthassa, valamint hogy az illetéket a vételárból levonhassa.

Egyházmegyei közgyűlésünk a három rendbeli jelentést tudomásul veszi, egyszersmind kimondja

a) az ombodi egyházra nézve, hogy az illeték levonásával fenmaradó vételár ²/₃-részben a lelkész, ¹/₃-részben a tanító személyi pótlékát szolgáltató tőkeként kezelendő ;

b) a pálfalvai egyházra nézve, hogy 2000 K a tanító személyi pótlékát szolgáltató tőkeként, az illeték levonásával fenmaradó 5350 K pedig kedvező befektetésig takaréki betétként kezelendő ;

c) a pettyéni egyházra nézve, hogy a vételárból az illeték levonása után fenmaradó összeg ²/₃-részben a lelkész, ¹/₃-részben a tanító személyi pótlékát szolgáltató tőkeként kezelendő s abból egyházi közszükségletek fedezésére semmi el nem vonható.

Végül a jelentést nem tett amaczi egyház felhivatik, hogy vonatkozó jelentését a legközelebbi gyűlésre terjeszse be.

25. Egyházmegyei ügyész jóváhagyás végett beterjeszti az ombodi,

pálfalvai, amaczi és pettyéni egyházak által a néhai Márton Bálint-féle örökség eladására nézve Izsák Dezső (nős Lichtman Zálival) ombodi lakossal kötött adásvételi szerződéseket. Amint e szerződésekből kitűnik, az 1907. szeptember 15-én megtartott nyilvános árverésen az ombodi egyház öröksége (5%) 3250 K, a pálfalvai egyház öröksége (12%) 8000 K, az amaczi egyház öröksége (4%) 2805 K, a pettyéni egyház öröksége (4%) 2870 koronáért, tehát a 22—1907. sz. egyházmegyei határozatban kitüntetett 600 K egységárnál valamennyi magasabb árban kelt el. A szerződések 6. pontja értelmében az eladó egyházakat csak az az örökösödési illeték terheli, amely a szerződés aláírásának napjáig (1907. október 25.) terhőkre kiszabott. Minden egyéb illeték és az eladásból származó minden költség a vevő terhe. A 8. pont szerint a vételárat vevő mind a négy egyháznak hiány nélkül kifizette.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bemutatott négy rendbeli adásvételi szerződést a maga részéről jóváhagyja s tudomásul vétel és végleges megerősítés végett az egyházkerületi gyűlésre felterjeszti.

26. Olvasatott az egyházmegyei tanítóegyesület választmányának kérelme a néhai Márton Bálint-féle hagyatékból az egyesületi gyámintézet részére telekkönyvileg biztosított jutaléknak eladhatása tárgyában.

Kapcsolatban a lelkészi gyámintézet is engedélyt kér arra, hogy a Márton Bálint-féle hagyatékból reá eső részt értékesíthesse.

Egyházmegyei közgyűlésünk úgy az egyházmegyei tanítóegyesület, mint a lelkészi gyámintézet felett gyakorolt felügyeleti jogánál fogva tudomásul veszi, hogy a néhai Márton Bálint-féle hagyatékból részökre eső 2—2%-nyi örökséget 1200—1200 K-ért eladják.

27. Az adorjáni ref. egyház előjárósága bemutatja az egyház tulajdonát képező erdőterületen levő fák eladása felett megtartott árverésről felvett jegyzőkönyvet a beadott zárt ajánlatokkal s azon hirlap-példányokkal együtt, melyekben az árverés meghirdetve lett.

Zárt ajánlattal kapcsolatos nyilvános árverés tartatott s a legmagasabb ígéret 20332 korona, mely vételárat Friedmann Jenő zárt ajánlatban tette, az árverési jegyzőkönyv szerint árverési vevőként ennek az ajánlatnak elfogadása mellett Friedmann Jenő jelentetett ki.

Az egyházmegyei közgyűlés a Friedmann Jenő által tett zárt ajánlatban foglalt legmagasabb ígéretet fogadja el, vevőnek Friedmann Jenőt tekinti, közte és az adorjáni ref. egyház között az egyház tulajdonát képező s árverés alá bocsátott

faállomány megvétele tárgyában mindenben az árverési feltételeknek megfelelően létre jött vételi ügyletet 20332 K vételár mellett jóváhagyja azzal a kikötéssel, hogy vevő a faállományt csak a vételár teljes lefizetése után veheti birtokba, addig vágást és elszállítást nem eszközölhet, utasítja az egyház presbyteriumát, hogy az árverési feltételeket Friedmann Jenővel utólag irassa alá s a vételárnak jó hitelű pénzintézetnél betétként való elhelyezéséről haladéktalanul gondoskodják.

Jelen határozatot az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza.

28. Aranyosmedgyesi ref. egyház beterjeszti a közte és Aranyosmedgyes község között a csendőrlaktanya céljaira átadott aranyosmedgyesi 198. sz. betétben 406. hrszám alatt felvett ingatlan átadása felett kötött szerződést jóváhagyás végett.

Az egyházmegyei közgyűlés az aranyosmedgyesi ref. egyházat kérelmével elutasítja, mert a kötött szerződésnek azon pontja által, hogy ha az épületek 25 év eltelte után az egyház tulajdonába jutnak, még az esetben is köteles az egyház az ingatlanokat és tartozékait továbbra is csendőrlaktanyául bérbe adni, az egyház tulajdonjogát és szabad rendelkezési jogát teljesen illuzóriussá teszi s az egyházmegyei hatóság nem erősíthet meg oly szerződést, mely egy egyházi tulajdont képező ingatlant az idők be nem látható végéig az egyház rendelkezése alól kivonja.

Miután ezek szerint az 1906. aug. 18-án kelt szerződéssel ellenkezőleg a most bemutatott szerződésben az egyházra el nem fogadható örökös teher lenne róva, a szerződéstől a jóváhagyást megtagadni kellett, annyival inkább, mert az 1907. év április 25. 26. napján tartott közgyűlés 50. sz. határozatával már a megelőzőleg kötött szerződést jóváhagyta.

29. A berendi leányegyház presbyteriuma nevében Bikfalvi Albert presbyter beterjeszti az egyház templomépítési tőkesegély-kérvényéhez csatolandó 4 db tervrajz részletet és egy db költségvetést.

A beterjesztett rajzok és költségvetés egyelőre a kísérő levéllel együtt az egyházkerületi közgyűléshez fölterjesztendő iskola beszüntetési ügyhöz csatolatnak.

30. Olvastatott az apai ref. egyház közönségének kérelme az iránt,

hogy a Kató Gábor apai községi bíró és neje Székely Eszter által az egyház részére nagylelkűleg megajánlott harang mellé a teljes zenei összhang létesítése céljából egy új harangnak öntése s a megmaradó régi harangnak átszerelése és az összes harangok alá vasállvány készítése indokából 2000 koronáig terjedhető költség önmegadóztatási adónak kivetése a belhivatalnoki díjlevélben foglalt és osztályokba sorozás útján megállapított váltságdíjaknak, mint legigazságosabb alapnak kétszeres mértékéig engedélyeztessék, az erre vonatkozó egyháztanácsai és közgyűlési határozatokat és a teher kivetést jóváhagyni kérik.

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul kérelmező egyház híveinek áldozatkészségét, a beterjesztett egyháztanácsai és közgyűlési határozatokat teljes elismerésének és méltánylásának kifejezése mellett helyben hagyja és világító példaképpen jegyzőkönyvébe feljegyzi, hogy arról az összes egyházak tudomást vehessenek.

31. Az apai egyház előjárósága örömmel jelenti, hogy Kató Gábor apai községi főbíró és neje Székely Eszter az egyháznak egy Fis hangu harangot adományoztak 2049 K 80 fillér értékben, Varga Imre birtokos az egyház által öntetett A hangu harang költségéhez 400 koronával járult, Nagy Gyula és Kató Erzsébet egyháztagok a szószékre művésziessen himzett terítőket adományoztak 280 K értékben.

Egyházm. közgyűlésünk e szép önkéntes adományokról szóló jelentést örvendetes tudomásul veszi s a nemeslelkű adományozóknak készséggel mond hálás köszönetet, azon hő óhajtás kifejezése mellett, hogy a jó Isten a magyar református egyházak szent ügyének e kiváló buzgalmu pártfogóit áldja meg hosszú boldog évekkel és halmozza el áldásaival. A jó szívű adományozókat erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

32. Tárgyalás alá vétetett a nagybányai egyház újonnan készített egyházi adókulcsának megerősítése iránt beadott kérelme és Vásárhelyi Gyula ugyanottani egyháztagnak és presbyternek az ellene beadott felelője.

A nagybányai egyháztanács 1879-ben készített adókulcsot, mely az állami adófizetőkre az állami adó 20 %-ában állapította meg az egyházi adót. Az idők folyamán a 20 %-os adózás kiment a formájából; az egyszer kivetett összeg az állami adó változása dacára se igen változott, úgy, hogy egyik egyháztagnál önkéntes adózássá lett, másikonál 0 %-os adózás maradt. Hogy e zűrzavart megszüntesse, hoszasabb

tárgyalás után bár alacsonyabb foku, de biztosabb adózási kulcsot állapított meg az egyháztanács. Kimondta, hogy „minden egyháztág, férfi vagy nő, hajadon, özvegy vagy vegyes házas, aki az egyháztágok részére biztosított jogokkal élni akar: akár fizet állami adót, akár nem, egyházi adóba fizet 2 K személyi adót. Minden állami adót fizető egyháztág, a személyi adóján kívül fizeti állami adójának 10 % -át. Az állami adót nem fizető egyháztágok a személyi adó fizetésének kötelezettsége alul felmentést kérhetnek az egyháztanáctól. Részletekre az egyh. törvény vonatkozó szakaszai az irányadók.” E határozatát a szabályszerűen egybehívott egyházközségi közgyűlés is 28 szavazattal 2 ellenében elfogadta.

Az így megállapított adókulcs ellen Vásárhelyi Gyula presbyter egyháztág felebbezett s megsemmisíteni kéri a határozatot, mert az egyh. törvény I. t.-cz. 25. §, illetve 41. § nem lett betartva; e szerint ugyanis érvényes határozat hozatalára az egyháztágok $\frac{1}{4}$ részének jelenléte szükséges, ennyien pedig nem voltak; csak ha a másodszori meghívásra se jelennek meg ennyien, akkor határoznak a jelenlevők. Indokolja a megsemmisítés szükségét továbbá azzal, miszerint a személyi adó a legnehezebb körülmények közt élő egyháztágokat sújtja. Erre nincs szüksége az egyháznak. Félő, hogy ez az új adó elhidegülést von maga után. Kifogásolja a gyűlés egybehívásának módját is.

Egyháztanács tárgyalván a felebbezést, sajnálattal veszi tudomásul Vásárhelyi Gyula presbyter felebbezését; megütközik a felett, hogy az egyháztanácsülésben az adókulcsot elfogadta, a közgyűlésben pedig ellene szavazott, majd felebbezett. Különben az adókulcs-javaslatot fentartja és az egyházmegye elé nyugodtan bocsátja.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltányolja a nagybányai egyháznak az egyházi adóügy rendezésére irányuló munkálkodását s általa az egyházi adózásnak biztos alapra állítását s a beterjesztett adókulcsot helybenhagyja s a felebbezést elutasítja.

Mert igaz ugyan, hogy a személyi adóval a vagyontalan egyháztágok is megrovatnak, de ennek fejében az egyház ügyeinek intézésére befolyást gyakorolnak és így jogokat nyernek; más oldalról a humanitás szempontjának is eleget tesz e kulcs, mert a vagyontalanoknak, ha terhesnek érzik magukra nézve az egyházi adót, megadja a jogot, hogy az alul felmentést kérjenek és nyerjenek. Hogy az egyháznak ez adóra szüksége nincs, azt felebbező állítja, de

semmivel se igazolja; ellenben az egyháztanács a templom renoválásával a szükséglet emelkedését bizonyítja.

Felebbezőnek a közgyűlés határozatképtelenségére alapított indoka eszik, mert egyházmegyénk összes egyházaira nézve az egyházközségi közgyűlés szervezése alul felmentést kérvén, az még nálunk ez ideig szervezve nincs, ennél fogva ide az egyh. törvény I. t.-cz. 41. §-a nem alkalmazható.

Ami a közgyűlés egybehívását illeti, azt egyházmegyei közgyűlés szabályszerűnek találta.

33. Olvastatott az ombodi egyház kérelme és előterjesztése, mely szerint a Márton Bálint-féle alapból 2115 koronáért az egyház czintermébe épített postahelyiség épületét a községi birótól átvehesse s azt teljesen kifizethesse s miután a végrendelet értelmében a hagyatéki alapítvány kamata, illetve jövedelme $\frac{2}{3}$ -részben lelkészt, $\frac{1}{3}$ -részben az organista fitanítót illeti, az épület hasznbérét a kitüntetett arányban mindenkor lelkész és fitanító élvezi, ezen alapítvány kamata, illetve 6% kamatjövedelme mint személyi pótlék a rendes fizetésbe be nem számítható; azon esetben pedig, ha az épületet hasznbérbe adni nem lehetne, vagy annak jövedelme a befektetett tőke 6% kamatját nem adná meg, az egyház ezen 6%-os kamatot a belhivatalnokoknak mindenkorra biztosítja, kimondja a presbyterium azt is, hogy mihelyt a mostani tetemes építkezés költségeinek terhétől az egyház megszabadul, vagyis legfeljebb 5 év múlva, minden törekvését oda irányítja, hogy a posta épületbe most befektetett hagyományi tőke az egyház költségvetésébe teljes egészében visszaállíttassék, amikor is a posta épület jövedelme az egyház pénztára javára fog fordíttatni.

Ezen határozatot jóváhagyni kéri.

Az egyháztanács előterjesztése, illetve kérelme örvendetes tudomásul vétetik s mint egyszerű kölcsön a közlött feltételek mellett közgyűlésünk által jóváhagyatik.

34. Soltész János ombodi lelkészi részint 70 éves korával járó gyengesége, részint és főképpen egy év óta tartó s orvosi bizonylattal igazolt súlyos betegeskedése miatt a lelkészi hivatalos teendők végzésére magát képtelennek érezvén, kéri a káplántartási engedélyt részére megadni s mint kongruás lelkésznek az évi 500 korona államsegélyt kiutaltatni.

Az előre haladt kor és idült betegség következtében elgyöngült sok érdemű lelkipásztornak készséggel siet segedelmére egyházmegyénk közgyűlése azzal, hogy részére a

segédlelkész-tartást engedélyezi s egyuttal e határozata jóváhagyását az egyházkerületi közgyűlésnek legmelegebben ajánlja. Folyamodó az államsegélyért a segédlelkész beállítása után kérelmezzen a kongrua-bizottságnál.

35. Dobos József, az uszkai egyháznak előregedett és tehetetlen lelkésze 72 éves korára és állandó betegeskedésére hivatkozva, kéri az egyházmegyei közgyűlést, miszerint engedélyezze neki a segédlelkész tartást, egyben eszközölje ki részére, mint kongruás lelkész részére a káplántartási államsegélyt.

Egyházmegyénk közgyűlése jól ismeri az uszkai lelkész tehetetlenségét s ebből folyólag egyházának immáron tartathatatlan helyzetét; hogy az elerőtlenedett öreg lelkésznek kisegítője, a lelkipásztori gondozás és vezetés teljes hiánya miatt elzüllött uszkai egyháznak gondozója legyen, nagy készséggel engedélyezi a segédlelkész-tartást s határozata helybenhagyását a kerülettől, fentiekre tekintettel, a maga részéről is kéri. A káplántartási államsegélyért e határozat jóváhagyása s a káplán beállítása után kell kérelmeznie a kongrua-bizottságnál.

36. Garbolcz beterjeszti építendő iskolájának tervrajzát és költségvetését megerősítés végett.

A beterjesztett terv és költségvetés azzal adatik ki esperes urnak, hogy azt szakértővel felülbíráltatván, annak utasítása vagy jóváhagyása után adjon engedélyt az építkezésre.

37. A szárazberekai egyház beterjeszti iskolaterme kibővítésének tervezetét és költségvetését, egyben a bővítés céljára 800 korona kölcsön felvételét engedélyezni kéri.

Az adott viszonyokhoz alkalmazkodó, de a törvényes kívánalmaknak is megfelelő tervezetet és költségvetést közgyűlés megerősíti, ugyanakkor 800 koronának az építkezési alap terhére leendő felvételéhez hozzájárul.

38. Olvastatott Nagy Lajos közpénztárnok javaslata, melyben 1) Kerekes Zsigmond tisztaberki tanító 4 K 20 f, 2) Kajdi Lajos amaczi tanító 4 K 20 f, 3) Borsi István magosligeti tanító 4 K 20 f, 4) Takács Ferencz nagybányai s. l. 10 K tartozását, mint az illetők eltávózása miatt bevehetlent, törölni javasolja.

Közgyűlés az egyházmegyénk kebeléből fizetés nélkül eltávózott belhivatalnokok kitüntetett hátralékait törli, Kerekes Zsigmond jelenleg is tisztaberki tanító tartozását azonban

nem törölheti, hanem annak mielőbbi behajtását ezennel elrendeli.

39. Szatmárhegyi lelkész, Makai Elek jelenti, miszerint Szatmárnémeti sz. kir. város törvényhatóságának bizottsági közgyűlése 246—1907. sz. határozatával részére 1907. év július 1-től kezdődőleg évi 800 kor. személyes pótlékot állapított meg, továbbá 37—1908. számú végzésével a szatmárhegyi ref. lelkész 800 korona évi törzsfizetését 1908. év január elsejétől visszamenőleg 1200 koronára egészítette ki.

Örvendetes tudomásul szolgál.

40. Olvastatik az O. R. L. E. által 1907. szeptember 18. tartott közgyűlésen az 1848. XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában hozott határozat, melyet az egyesület elnöke hozzájárulás és az egyházkerülethez leendő pártoló felterjesztés végett egyházmegyei gyűlésünkhöz megküldött.

Minthogy a megküldött határozatban foglaltakkal egyházi felsőbb hatóságaink már foglalkoztak: egyházmegyei közgyűlésünk nem tartja indokoltnak e tárgyban újabb előterjesztéssel fordulni az egyházkerületi közgyűléshez.

41. Vagyonleltári ívek készítését az egyházi törvény III. t.-cz. 4. §-a alapján egyházmegyénk elrendelvé, esperes úr felhívta a kebelbeli egyházakat azok elkészítésére és beterjesztésére. Rozsály kivételével minden egyház be is terjesztette.

A felterjesztett vagyonleltári íveket közgyűlés megerősíti, a mulasztó egyházat vagyonleltára sürgős elkészítésére s beterjesztésére utasítja.

42. Tanügyi bizottság a beérkezett körlátogatói jelentések nyomán megállapítja, miszerint egyházmegyénkben az iskolák színvonala lassankint emelkedik, a figyelmeztetett tanítók az észlelt hiányokat pótolni igyekeznek, gyenge előmenetelű iskolánk van ugyan ez időszerint is egy-kettő, de elégtelen csak egy van, a tisztabereki, ahol Kerekes Zsigmond a tanító. Az állami iskolákban is rendes mederben folyik a vallás-oktatás, csak Udvariban nem látogatta meg körlátogatóság az állami iskolát.

A szatmárhegyi egyházra nézve — tekintettel az iskolába járó ref. gyermekek nagy számára — jónak látná bizottság segédlelkész-hitoktatói, vagy kántor-vallástanító állás szervezését.

Közgyűlésünk megnyugvással veszi tudomásul tanügyi bizottság jelentését.

Kerekes Zsigmond tisztaberki tanítót komolyan felhívja, hogy kellő szorgalmat fejtsen ki iskolájában, mert ha isko-

lája ismételten elégtelen eredményt mutat: ellene fegyelmi eljárást fog indítani.

Az udvarii lelkészt elkötelezi, miszerint jövőre a körlátogatóság előtt a félévi előhaladást mutassa be.

A szatmárhegyi egyházat pedig felhívja, hogy tegye gondoskodása tárgyává egy vallástanítói állás szervezését.

43. Ács Elek hiripi és Szilvási Sándor sárközujlaki tanítónak vallástanból képesítése nincs.

Egyházmegyei közgyűlés meghagyja Ács Elek hiripi és Szilvási Sándor sárközujlaki tanítónak, hogy egy év alatt a vallástani képesítő vizsgát tegyék le.

44. A vármegyei közig. bizottság által megintett iskolák felől a tanügyi bizottság a következőket javasolja:

Avasujváros negyedik tanerő beállítására, illetőleg negyedik iskola építésére kötelezendő. Ide vonatkozólag az egyház jelenti, miszerint a negyedik iskola építésére a községnél a lépéseket megtette.

Köszegremetén új tanterem és még egy tanerő szükséges.

Nagypaládon harmadik iskola szervezendő. Erre nézve az egyház, tekintettel a templomépítés sürgős voltára, pár évi haladékat kér.

A rozsályi, uszkai, amaczi, garbólcsi, homoki és szamoskóródi iskolatermek tarthatatlanok, új építésre kötelezendők. Homok, Garbólcz és Szamoskóród építkezésre a szükséges lépéseket megtette.

Berenden, Adorjában, Szárazberekben, Kispeslén, Pettyénben és Felsőbányán a tanterem bővítésre vár. Szárazberek, Felsőbánya már intézkedett a hiány megszüntetése felől. Kispesle, Pettyén haladékat kér.

Méhtelek iskoláját már ki is bővítette, valamint Mikola is átalakította. Egrit is úgy jelölte közig. bizottság, hogy oda harmadik iskola szükséges és a meglevő két iskola kibővítendő. Ez egyház azonban számszerűleg beigazolta, hogy részint a kiköltözés nagy mérve, részint a közelebbi évben járvány miatt bekövetkezett elhalálozás, részint és főleg a születések nagymérvű megcsökkenése miatt a tankötelesek száma már most is megapadt, jövőben pedig éppen a fenti okok még inkább fogván éreztetni hatásukat, a tankötelesek száma még lejjebb száll; ugyanazért ez idő szerint úgy a harmadik iskola szervezésével, mint a meglevők kibővítésével felesleges munkát végezne a különben is szegény egyház, miért is felmentést kér az alól; igéri azonban, hogy ha csakugyan előáll annak szüksége, hogy iskoláját fejlessze, minden erejével rajta lesz, hogy a törvényes követelményeknek megfeleljen.

Egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi tanügyi

bizottság előterjesztését és ahoz fűzött javaslatát s ahoz képest Avasujvárosnak a negyedik iskola létesítésére tett lépését tudomásul veszi.

Köszegremetét, valamint Nagypaládot is még egy iskola szervezésére elkötelezi.

Rozsályt, Uszkát, Amacztot utasítja, hogy új iskolaépület emelésére sürgős intézkedést tegyen.

Adorján, Tisztaberek iskoláját mielőbb bővítse ki.

Kispeleske, Pettyén részére pár évi halasztást ad, oly feltétellel, hogy ezt indokoltan a közig. bizottságtól is kérje.

Egrinél ez idő szerint a bővítés feleslegessé vált, a mennyiben a tankötelesek száma állandó fogyásban van s így a meglevő elég tágas két terem elégséges azok befogadására.

Garbolcz, Homok, Szamoskóród, Szárazberek, Felsőbánya intézkedései helyeslőleg vétetnek tudomásul, valamint a mikolai és méhteleki iskolák átalakítása is.

45. Ferenczy Imre, Jakó Antal elhunytával, Sepsy Miklós lemondásával és Imre Károly eltávoztával a tanügyi bizottságban megüresedett helyek betöltése végett bizottság új tagokul ajánlja Bogdán Lajost, Veress Sándort a krassói körbe, Fényes Eleket a mikolai körbe, Vass Lajost a nagybányai körbe.

Tanügyi bizottság javaslatához képest közgyűlésünk tanügyi bizottsági tagokul Bogdán Lajos pettyéni lelkészt, Veress Sándor pettyéni jegyző, Fényes Elek batizi földbirtokost és Vass Lajos felsőbányai tanítót megválasztja.

46. Az egyházmegyei tanterv átdolgozására nézve tanügyi bizottság előterjeszti, miszerint az egyházkerületi tanterv éppen most lévén átdolgozás alatt, e munkálat elkészülte előtt, miután ehez alkalmazkodnia kell, az egyhm. tanterv átdolgozása czélszerűtlen volna, tehát az átdolgozás e miatt halasztást szenved. E tárgynál tanügyi bizottság, tanterv átdolgozására a kiküldött bizottság tagjai közé az eltávozott Imre Károly helyére Kádár Károly egri tanítót ajánlja.

Bizottság jelentése tudomásul szolgál. A tanterv átalakítására kiküldött bizottságba tagul Imre Károly helyett Kádár Károlyt választja meg egyházmegyénk.

47. Tárgyalás alá vétetett a tanügyi bizottság által elfogadott következő *javaslat* a népiskolai ifjusági könyvtárak szervezéséhez a nagybányai reform. egyházmegye népiskolaiban.

Az új egyházi törvényeknek közoktatásról rendelkező része, t. i. a VI. t.-cz. 14. §-ában elrendeli, hogy „minden népiskola ifjúsági könyvtárral ellátandó” s ezen „ifjúsági könyvtár szervezését és életbeléptetését az egyházkerületek belkörüleg intézik.”

Tehát egyházi törvényeink is határozottan intézkednek már ezen nagyfontosságú ügyben, melyben a m. kir. vallás- és közoktatási miniszter ur már 1902. évi rendeletével a szervezés munkáját az állami és községi iskolákra nézve folyamatba tette.

Ugyanezen rendeletre támaszkodva 1904—2962. sz. a. kiadja a közoktatási miniszter ur a népiskolai ifjúsági könyvtárak könyvjegyzékének közzétételére vonatkozó rendeletét s ehez kapcsolt részletes utasítását a könyvtárak létesítése s az egyes csoportok beszerzésére vonatkozólag, mely utasítást és rendeletet 1907. évben újból megismétel a közoktatási miniszter.

Ezen rendeletek egyelőre ugyan, csak az állami és községi iskolákban rendelik el a könyvtárak létesítését; de törvényhozó zsinatunk felfogván e közszükség követelte intézménynek nagy horderejét s közművelődési tekintetben erős hatását, már most intézkedik törvényhozási uton, hogy a könyvtárak szervezése egész vonalon meginduljon.

Különben is — rövid időn belül — közoktatási kormányunk a hitfelekezeti iskolákban is sürgetni fogja a könyvtárak létesítését s az államsegélyes iskolákban még ez évben elrendeli azok szervezését.

Ha tehát meg nem akarnánk is érteni a nagy és nemes czélt, mit ezen ifjúsági könyvtárak egyetemlegesen szolgálnak, még akkor is fel kell azokat állítanunk, mert tulajdonképpen az iskola felszereléséhez tartoznak.

De hát mi tudjuk, értjük az egészet s törvényhozó zsinatunk meg is alkotta az ide vonatkozó törvényt s nincs más hátra, csak a szervezés.

Azonban ennek nagy akadályja a mi ismert szegénységünk, mely annyi nemes törekvésnek szárnyát szegi s az alkotásnak útját állja.

Ennek daczára is azonban teljes reménységgel megkísérhetjük a népiskolai ifjúsági könyvtárak létesítését, csak tudjuk: mit, hogyan és mikor kell cselekednünk.

I. Legfontosabb és első teendőnk kimutatni az alapot, illetve rámutatni a pénzforrásokra, melyekből a szükséges könyvek beszerezhetők.

Az állami utasítás erre nézve első és állandó forrásul a beiratási díjakat jelöli meg s amennyiben ez nem fedezné az évi esedékes költségeket, megengedi, hogy a fedezetlenül maradt összeg az iskola évi költségvetésébe felvétessék.

Hát ezt a pénzforrást mi is kijelölhetjük és ki is kell jelölnünk. És bár köztudomásu, miszerint iskoláink jó részében nincs beiratási díj, vagy ha van, hát az vagy a tanító fizetését pótolja, vagy egyéb iskolai célokra fordítatik, egyházmegyénk vagy az egyházkerület rendelje el:

1) hogy minden iskolában a jövő tanévtől kezdve beirási díjakat (péld. 40—50 fillért) szedjenek;

2) ezen beirási díjak kizárólag az ifjúsági könyvtárak szervezésére fordíttassanak.

Ne ijedjünk itt meg attól, hogy ime újabb terhet, adót kívánunk a hivektől, mert hiszen éppen a legszegényebb községekre nézve csak látszólagos ez az új teher, amennyiben iskolai szükségletét a tanítói fizetés kiegészítésével úgy is jó részben az állam fedezi s az iskola felszereléséről a fentartó egyház mégis csak gondoskodni tartozik.

De meg ezt az áldozatot nem kívánja az iskola minden viszonzás nélkül. Már az első csoport beszerzésével olyan könyvtárra tesz szert, amely számottevő és ezen könyvtár ingyen olvasmányokkal látja el az ifjúságot egész téli idő alatt s az ifjúság révén az egész közönséget is.

Éppen azért, az évi esedékes részleteket az iskola, illetve az egyház költségvetésébe mindenkor beállítanám — törvény szerint be is kell állítani — hogy a részletfizetéseknél fennakadás ne történjék, t. i. ahol a beirási díjak elégtelenek s más pénzforrás sem áll rendelkezésre, ott az egyház költségvetése keretében fedezi a mutatkozó hiányt.

Azon egyházak iskoláinál azonban, mely egyházak elesett szegénysége köztudomásu, az egyházmegyék találjanak bizonyos pénzforrást — pld. a lelkészek és tanítók részéről bevont államsegély egy kis részecskéjét — melyből azon egyházak ifjúsági könyvtárai segélyeztessenek.

Az államsegélyes iskolák pedig kísértsek meg kieszközölni e célra az állam segítségét is, mert hiszen erre bizonyos tekintetben igényt formálhatnak.

Mulatságok rendezése, adományok gyűjtése, a mulasztási büntetési pénzek egy részének ezen célra való felhasználása mind szaporítja az alapot s megkönnyíti a könyvtárak szervezését.

II. Ha a szervezés anyagi része biztosítva lesz, akkor semmi nehézség nem merülhet fel, hogy törekvésünket siker koronázza, mert hiszen kidolgozott utasítást ad kezünkbe a felsőbb hatóság, mely pontosan tájékoztat, mit és hogyan kell beszereznünk.

A közoktatási miniszter ur által szervezett „Népiskolai ifjúsági könyvtárakat intéző bizottság” nagy gonddal és körültekintéssel három

csoportba, ugynevezett *tipusba* sorozta azon könyveket, melyek időnként és tehetség szerint beszerezendők. Az 1—2 tanítóval bíró iskolákra nézve egyelőre csak az első típust teszi kötelezővé, de egyenesen meghagyja, hogy míg az első típus be nincs szerezve s ki nincsen fizetve, addig a második típus be sem szerezhető. Ezt mi is készséggel elfogadhatjuk.

Ebben az első típusban 72 kötet van 130 kor. 66 fillér értékben.

A típusokra és beszerzés módjára nézve „Ifjúsági irodalmi értesítőt” ad ki az Atheneum irod. vállalat (Budapest, Rákóczi-ut 54. sz.), melyet kívánatra ingyen küld meg minden iskolának és az egész vállalatot a „Könyvkiadók alkalmi egyesülete” intézi.

Midőn így az országos kormány által tett intézkedésekre felhívjuk a figyelmet, nagyon természetes, hogy mi, reform. egyház és iskolák, nem állhatunk itt meg, mert a kijelölt típusokon kívül oly népies, református vonatkozású olvasmányokra, tehát könyvekre is szükségünk van, melyek a mi hiveink hitbeli és erkölcsi életének megerősítésére szolgálnak és amelyek ifjúságunk szívét, lelkét mindig erősödő ragaszkodással kapcsolják református egyházunkhoz.

Ilyen könyvek csoportosabban a Magyar Prot. Irod. Társaság kiadványaiban találhatók, mint a Koszoru-füzetek s más népszerű kiadványok.

Amely egyház tagja a M. P. I. Társaságnak, az úgy is megkapja a kiadványokat könnyű szerrel s a népies dolgokat helyezze el az ifjúsági könyvtárba, a többieket pedig fordítsa a parókhíalis könyvtár gyarapítására.

Óhajtandó, hogy lehetőleg minden egyház, legalább a jobbmóduak, tagja legyen az Irodalmi Társaságnak, mert kettős nemes célt szolgálna ez által, t. i. erősíteni ezt a vérünkből való társaságot és másfelől könnyen jutna az ifjúsági és parókhíalis könyvtárak gyarapításához.

A könyvek beszerzésére nézve azért hívja fel az egyházmegye, vagy egyházkerület az egyes iskolafentartó egyházakat következőkre:

1. A Prot. Irod. Társaság népies kiadványait szerezze be az iskolák részére s amennyiben ez lehető, lépjen be az egyház a Társaság tagjai közé.

2. A közoktatási kormány által a „Könyvtárakat intéző bizottság” útján egybe állított első típust még ez év folyamán részletfizetés mellett szerezze be az iskola részére, a fizetendő részleteket beállítván az iskola, illetve az egyház évi rendes költségvetésébe.

3. Tájékoztatás céljából rendelje meg — mint ingyen példányt —

minden iskola részére az „Ifjúsági irodalmi értesítő“ egy példányát az „Atheneum irod. vállalat“-nál, hogy az összeállított típus könyveit mindenki tanulmányozhassa s a beszerzési módokat megállapíthassa.

Ezekben mondjuk el véleményünket s terjesztjük be javaslatunkat az „Ifjúsági könyvtárak“ szervezésére nézve.

Kapcsolatban olvastatik a következő *javaslat*, az egyh. VI. t.-cz. 30. §-ára, a tanító választást illetőleg.

Az üresedésben levő hivatalra az iskolaszék a „Néptanítók Lapja“ s a „Debreczeni Prot. Lap“-ban az üresedés beállta után azonnal pályázatot hirdet, feltüntetve úgy a javadalmazást, mint a kötelelességeket. Kitiűzi a pályázat határidejét, a megkívántató okmányokat, esetleg a választás napját, valamint a hivatal elfoglalásának idejét.

Az iskolaszék a tárgy megjelölésével előre összehívott gyűlésében átvizsgálja a beérkezett pályázati kérvényeket s okmányaikat, az oklevél vagy más hiányban szenvedőket félretéve, a pályázat eredményéről jelentést tesz a presbyteriumnak.

A presbyterium az iskolaszék jelentését egyelőre a tárgy világos megjelölésével kitűzött gyűlésében tárgyalás alá veszi s a minden tekintetben választhatásra jogosítottak közül közfelkiáltással vagy névszerinti titkos szavazással választ.

Ha abszolút többség az első szavazásnál nem volna elérhető: a két legtöbb szavazatot nyert egyént azonnal újabb titkos szavazás alá bocsátja.

Ha a második helyen nyerne két egyén egyenlő szavazatot: előbb e két egyén bocsátandó titkos szavazás alá a második helyre nézve s azután a kettőből többséget nyert bocsáttatik az első helyen álló egyénnel titkos választás alá.

A választás eredményét közli a presbyterium a választottal s annak elfogadó nyilatkozata után a díjlevelet megerősítés végett beterjeszti az esperesi hivatalhoz s a változást bejelenti a kir. tanfelügyelőhöz.

Végül olvastatik a következő *szabályrendelet* az elemi népiskolai tanítók helyettesítéséről a magyarországi református egyház tiszántuli kerületében.

Az egyházi törvények VI-ik t.-cz. 31. §-a alapján a tiszántuli ref. egyházkerület elrendeli, hogy

1. A betegség miatt szolgálatképtelenné vált tanító hivatala azon időponttól kezdve, melyben a betegség huzamosabb tartama megállapítható, helyetessel tölthető be.

2. Helyettesítéssel csak okleveles, református vallásu tanító bízható meg.

3. A helyettesítés egy évnél tovább nem terjedhet.

4. A helyettest a pályázat útján jelentkezők közül az iskolaszék meghallgatásával az egyháztanács viszonylagos szótöbbséggel választja. Szavazategyenlőség esetén a lelkész-elnök szavazata dönt. A választást az esperes erősíti meg, de végérvényesen az egyházmegyei közgyűlés hagyja jóvá.

5. A helyettes fizetését az egyháztanács állapítja meg, de az — a lakástól és a kerttől eltekintve, mi egyszerűbb, illetőleg kisebb is lehet — semmivel sem lehet kevesebb a helyettesített tanító törvény szerint legkisebb fizetésénél.

6. A helyettest a helyettesített tanító fizetésének legkisebb csonkítása nélkül az iskolafentartó egyházközség fizeti. A fizetés havi előleges részletekben szolgáltatandó ki.

7. Ha a helyettesített tanító a helyettesítés időtartama alatt meghal, vagy állásától akár nyugdíjazás, akár lemondás folytán megváltik, a helyettes egyenlő képesítésű és érdemű pályázók fölött a rendes tanítóul alkalmazásnál előnyben részesítendő.

8. Ha a helyettes a helyettesítés időtartama alatt hal is el, jogutódai az iskolafentartóval szemben a netalán hátralékos fizetésen kívül semminemű követelést sem támaszthatnak, de a temetési költség az illető egyházközséget terheli.

9. Ha a helyettesített tanító hivatalát újra elfoglalja, erről a helyettes egy hónappal előbb hivatalosan értesítendő.

10. A tanító magát önhatalmulag sajátjából sem helyettesítheti.

11. A helyettes tanítók ugyanazon fegyelmi szabályok alá esnek, mint a rendes tanítók.

Közgyűlésünk a tanügyi bizottság által helyesléssel elfogadott mindhárom munkálatot, tehát úgy a népiskolai ifjúsági könyvtárak, mint a tanítóválasztást nemkülönben a tanítók helyettesítéséről szólót magáévá teszi s az egyházkerületre felterjeszti.

48. A homoki egyház előjárósága beterjeszti építendő iskolája tervrajzát. Az épület hozzávetőleges számítás szerint 2000—2400 K-ba kerülne, melyből 800—1000 K-t a hívek rendkívüli adóval fedeznének, a többit segélyből remélik, de hogy mely forrásból, azt nem jelzik. Az építkezésre egyházmegyei közgyűlésünk felhatalmazását kéri.

Minthogy a beterjesztett tervrajz igen hiányos, részletes költségvetés mellékelve nincs s az építkezés költségeinek fedezéséről sincs megbízható előterjesztése az egyháznak:

közgyűlésünk a beterjesztett tervet azzal teszi át esperes urhoz, hogy a hiányokat szakember által kiegészítetvén, mielőtt az egyház az építkezés költségeinek fedezetét kimutatja, az építésre az engedélyt saját hatáskörében adja meg.

49. A berendi leányegyház 1908. márcz. 27. tartott presbyteri s ugyanakkor tartott közgyűlésében Bikfalvi Albert presbyter indítványára azt határozta, miszerint engedélyt kér az egyházmegyei közgyűléstől arra, hogy iskolafentartó jogáról lemondjon s az egyház jelenlegi iskola-helyiségét és a tanítói lakást az államnak a felállítandó állami iskola céljaira 5—6 évre évi 500 koronáért bérbeadhassa, hogy majdan a tervezett templomépítés befejezésével és az állammal kötendő bérszerződés lejártával egyidejűleg a lelkészi állomást szervezhesse. E határozat indokolását a presbyterium és közgyűlés megbízásából indítványozó terjeszti be, előadván, hogy az iskola feladását a 38 év óta leányegyháznak újból anyaegyházzá emelése céljából óhajtja a gyülekezet. A 38 év előtt megüresedett lelkészi állást annak idején éppen azért nem töltötte be az egyház, hogy annak jövedelmei tőkésítetvén, idővel a használhatatlanná vált templom és lelkészlak újból felépíttessék és a lelkészi hivatal újból betölthetessék. Ezt a célt azonban mindeddig nem érte el az egyház. Mert azon kívül, hogy 1874-ben 2000 forintért iskola-helyiséget vett, továbbá 1894—95-ben közadakozásból haranglábat állított és harangot szerzett: a jelzett célra 1900-tól kezdődőleg mindössze 3000 koronát tőkésített. E gyarló anyagi állapot okát egyrészt abban látja nevezett presbyter, hogy az egyház ingatlanainak jövedelmét az iskola fentartásának és az egyházi közigazgatásnak költségei teljesen fölemésztik; másrészt és főleg abban, hogy a lelkészi állás beszüntetésével nem volt, aki az egyház hiveit kellőképpen vezesse s az egyház anyagi helyzetének javítására buzdítsa. De nem is remélhető, hogy az iskolafentartás terhei mellett az egyház valaha kivergődjék mai állapotából. Különben az iskola is, mai állapotában, a követelményeknek semmi tekintetben meg nem felel. A templom és lelkészlakás építése 30—32 ezer koronába kerülne; erre van az egyháznak a 3000 K készpénzen kívül 36 egyháztág önként tett ajánlatából kötvényekben biztosítva közel 6000 koronája, anyagokban 1200 koronája, tehát összesen mintegy 10 ezer koronát érő alapja. Ehez jönne az iskola feladásával felszabaduló jövedelem 5—6 éven át, továbbá az esetleg nyerendő tőkesegély s szükség esetén újabb önmegadóztatás.

Egyházmegyei közgyűlésünk mindenekelőtt elismeréssel és köszönettel veszi tudomásul Bikfalvi Albert berendi

birtokos s presbyternek az egyház felvirágoztatását célzó nemes buzgalmát s eddigi fáradozását. Látja közgyűlésünk, hogy a berendi egyház a 84—1906. sz. egyházmegyei határozatban foglaltaktól eltérő módon akarja jövőjét előkészíteni és noha nem hallgathatja el sajnálatát a fölött, hogy e jövő megalapozását az egyház iskolájának romjain tervezi a mai nemzedék: elfogadja magasabb célul a leányegyház anyasítására irányuló törekvést, mert kétségtelen, hogy a lelkészi állás újból szervezésével biztatóbb a kilátás a kisdied gyülekezet fölemelkedésére, mint a jelenben is ki nem elégítő iskolázási viszonyok ideig-óráig való fentartásával.

Ugyanazért közgyűlésünk a maga részéről megengedi a berendi leányegyház előjáróságának, hogy a kir. tanfelügyelővel tárgyalást kezdhessen az egyház iskolájának beszüntetése tárgyában azon az alapon, hogy az egyház egy ref. vallásu tanító állandósítása felől szerződésileg biztosíttassék s az állam a ref. iskola helyiségét az egyháztól bérbe vegye.

Egyben felhivja és elkötelezi közgyűlésünk a leányegyház előjáróságát arra, hogy a beadványában meggyőzőleg kifejtett célhoz vezető utról most már el ne tántorodjék, hanem egy értelemmel és áldozatkészséggel gyűjtse az erőt a közel jövőben megvalósítandó anyasítás céljára. E tekintetben e leányegyház ügyeit az egyházlátogatóknak is különösebb figyelmébe ajánlja.

E határozat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik.

50. Több egyház, névszerint: Szamoskóród, Pettyén, Homok, Patóháza, Méhtelek, Batiz iskolai célra az egyházmegye rendelkezése alatt álló államsegélyből segélyért folyamodik.

Államsegély kérvények az őszi közgyűlés tárgyai lesznek, beadott kérvények akkor kerülnek érdemleges elintézés alá; ez idő szerint visszautaltatnak.

51. Az egyházmegyei tanítóegyesület 1907. szept. 11-én tartott gyűléséből az iránt kérelmez, hogy egyházmegyei közgyűlésünk az egyházmegye kebelében szolgáló tanítókat az egyházmegyei tanítóegyesületbe való belépésre kötelezze.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kebelbeli tanítókra nézve erkölcsi kötelességnek tartja a tanítóegyesület támogatását s

fölvívja az illető lelkészeket arra, hogy e kötelesség teljesítésére az egyesületbe még be nem lépett tanítókat figyelmeztessék.

52. Molnár Zsigmond uszkai tanító panaszolja, hogy az egyház tagjai a díjlevél szerint köteles szántást részére ez évben sem teljesítették, ami miatt kénytelen volt a tanítói földet felébe kiadni; hogy az 1907—8. évi fizetése nagy részben kint van s annak kiadását hasztalan kéri. Intézkedésért fordul közgyűlésünkhöz.

Áttétetik a közigazgatási bírósághoz.

53. A kispaládi egyház presbyteriuma még 1906. okt. 8-án tartott gyűlésében megbotránkozását fejezte ki az elharapózott vasárnapi munka felett s az 1906. nov. 18-án tartott közgyűlésben tudomásul vették a hívek, hogy a vasárnapi munkaszünet megrontása egyházi törvényeink értelmében büntetést is von maga után. Most az egyháztanács e két rendbeli jegyzőkönyvi számot megerősítés végett felterjeszti az egyház megyei közgyűlésre.

Minthogy a felterjesztett jegyzőkönyvi számok szabályrendelet jellegével egyáltalán nem bírnak, az azokban foglalt határozatok egyházmegyei megerősítésre nem alkalmasak. Amennyiben azonban a vasárnapi munka a kispaládi egyházban megbotránkoztató módon elharapózott, az egyház presbyteriuma az ünneprontók ellen egyházi és polgári törvényeink alapján esetről-esetre eljárni tartsa kötelességének.

54. Patóházai ref. egyház kérelmet terjeszt elő az iránt, hogy az egyház tulajdonát képező s állam által az állami iskola céljaira már eddig is bérbe birt iskolai telket és épületeket 1908. szept. 1-től 1911. szept. 1-ig terjedő időre a bemutatott szerződésekkel bérbe adhassa s hogy az egyházközség az állami óvoda részére egy óvodát építhessen, melyet az állam 12, esetleg 20 évre is évi 600 kor. bérösszegért bérbe vesz. Az egyház presbyteriuma és közgyűlése az építést már elhatározta, tervet és költségvetést ugyan nem csatolnak, de nem is építési engedélyt, csak az egyházmegye előleges hozzájárulását kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés a tanfelügyelővel kötött szerződést jóváhagyja s egyidejűleg kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, hogy az egyház megtegye a szükséges lépéseket arra nézve, hogy az állami óvoda részére építkezést tehessen; természetesen magától következően, hogy a terv és költségvetés annak idején bemutatandó lesz.

55. A batizi és patóházai egyházak az iránt kérelmeznek, hogy

az egyházi adócsökkentés megnyerése céljából az ide vonatkozó III. t. cz. 13. §-ában körvonalozott követelmények szemmeltartásával készített új adókulcsukat egyházmegyei közgyűlésünk erősítse meg.

Ez idő szerint még nem állt be a szüksége az adókulcs változtatásának s így a beterjesztett adókulcsokat most tárgyalás alá nem veszi közgyűlésünk.

56. A kakszentmártoni egyház presbyteriuma megerősítés végett beterjeszti templom és toronyjavítási és toronytetőépítési tervrajzát és költségvetését, mely költségvetés végösszegében 3545 K 11 fillérre rug.

Terv és költségvetés kiadatik esperes urnak, hogy szakértővel vizsgálta át s ha az rendben találja, fölhatalmaztatik esperes ur, miszerint az építkezésre az engedélyt megadja.

57. Tóth Dániel nagykolcsi lelkész abból kifolyólag, hogy egyes egyháztagek nem az ő egyházközségében elhalt egyének felett való harangoztatásra engedélyt kértek tőle, indítványt terjeszt be, mely szerint „mondja ki az egyházmegye, hogy minden halott felett ott harangozzanak, ahol elhalt, kivéve, ha az illető abban az egyházban terhet viselt, daczára, hogy ott nem lakott is vagy pedig ha valaki gyógykezeltetés végett városba vitetett s ott halt meg.“

Egyházmegyei közgyűlésünk határozathozatal nélkül is egészen természetesnek s a dolgok rendje szerint valónak tartja, hogy elhalt egyháztagek fölött csak abban az egyházközségben harangozzanak, ahol az illető meghalt s eltemetetik. Egyébként pedig, noha legújabb egyházi törvényeink éppen a harangoztatásra vonatkozólag minden kétséget kizárólag nem intézkednek is, mégis, mivel arra nézve, hogy „temetések alkalmával az egyházközség tagjai részéről mindenek egyházi törvényeink szerint diszesen és jó renddel történjenek,“ az örökös kötelezettségét és jogát az egyházközségre ruhazza, mely ezen köteletségét, illetve jogát a presbyterium által gyakorolja: utasítja közgyűlésünk indítványozót, hogy a harangoztatások körül felmerülő rendellenes szokások meggátlására egyháza presbyteriuma által hozasson határozatot s amennyiben ily határozat hozatalát az egyháztanács szükségesnek nem tartaná, vagy megtagadná, avagy a hozott határozat lelkész meggyőződésével s a „diszes és jó renddel“ ellentétben állónak látszanék: az esetben mint felebbezési hatósághoz, forduljon egyházmegyei közgyűlésünkhöz.

58. Olvastatott az egyházm. missziói bizottság következő jelentése:

Nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Van szerencsénk az egyházmegyénkben lévő missziói körök 1907. évi állapotáról a következő jelentésünket tisztelettel beterjeszteni, az egyes körök lelkészeinek jelentései alapján.

1. *Avasi kör.* Lelkész: Széll György. A kör tíz szórványra terjed ki 204, tehát emelkedő lélekszámmal. Missziói lelkész a misszió területén 14-szer fordult meg s tartott rendes istentiszteletet, mindenkor vasárnap délelőtt, vagy nagy ünnepeink másod napján délelőtt, havonta egyszer, összesen 12-szer. Ebből 11-szer Felsőfaluban, a kör közép-pontján, 15—48 résztvevővel s a nagy ünnepeken úrvacsora osztással, 23, 39, 48 úrvacsorázóval; egyszer az avasujvárosi hegyen, nagyszámú hitfeleink jelenlétében. Keresztelt 5-öt, temetett 2-t, a kántor 2-t, összesen 4-et. A vallástanítást Felsőfaluban az áll. el. iskolában Szőnyi Ilona végezte 12—17 növendék részére. Imaházi alap Felsőfaluban — gyarapodva a közalap 600 K s a ref. segélyegylet 100 K adományával — 4661 kor. 53 f, mi jórészen betéti könyvön van elhelyezve.

Panaszkodik lelkész, hogy az áldozatkészség az imaházi alapot gyarapítani hiányzik s évek óta mit sem használ a kapacitálás. Ment-ségükre hozza fel szegénységüket. A Téli Ujság egyes számait, 10 db Koszorút, 5 bibliai történetet és vallástant osztott szét ingyen. Táblás kimutatása, úti naplója rendben, igazolva. Elszámol 300 kor. költséget, ugyanannyi missziói segélylyel szemben.

2. *Erdői kör.* 250 lélekszámmal. Lelkész 1907. jun. 30-ig Batta Miklós szatmárhegyi helyettes, attól kezdve Makai Elek rendes lelkész. Megjelent Erdődön 7-szer, mindenkor istentiszteletet tartva s 4 ízben úrvacsorát osztva. Úrvacsorázók száma 23—25 volt. Keresztelt 14-et, esketett 2-t, temetett 4-et és konfirmált 1 esetben. Erdődön a közgyűlés elhatározta, hogy 1908. szept. 1-től előkönyörgő tanítói állást szervez, melyhez az egyház szükséges iskolai helyiség és tanítói lakáson kívül évi 100 K-val járul. Az államsegély iránt a kérvényezés folyamatban van. Az egyház vagyona 1451 kor. 82 f, mely az erdői takarékpénztárban van elhelyezve. Kegyes adomány címén adott Gulya István amaci lakos 200 K-t, dr. Nagy Sándor erdői ref. főgondnok 20 K-t, mely a fenti összegben már bentfoglaltatik.

A szatmárhegyi ref. egyház ajándékozott egy 32 kgr. súlyu harangot. Az istentiszteleten az éneklést Kovács József szatmárhegyi áll. isk. tanító végezte teljesen ingyen.

Az egyház kéri lelkészt, hogy minden hóban látogatná meg Erdő-

döt s tartson istentiszteletet s amidőn ez óhajást indokoltnak mondja lelkész: egyszersmind jelzi, hogy ez csak akkor valósúlhatna meg, ha a missziói segélyt ezen több munka és költségnek megfelelőleg, a konvent 300 K-ra felemelné. Táblás kimutatása és úti naplója rendben. Elszámol 210 K-t, 100 K missziói segélylyel szemben.

3. *Krassói kör.* 8 szórványban 70 lélekkel. Lelkész: Ferenczy Imre. Megfordult a körben 7-szer. 5-ször egész napon minden szórványban. Ezenkívül még két ízben Lippón és Ivácskón. A tanyákon szétszórva élő híveket felkereste s ébresztette, erősítette bennük a ref. öntudatot és a magyar nemzeti érzést; a gyermekeket pedig oktatta vallásunk tanaira.

Keresztelt 4-szer, esketett 1 párt, úrvacsorát osztott egy ízben Lippón, a többi alkalommal pedig úgy itt, mint a többi szórványokban bibliát olvasott a szóbeli oktatás és buzdításon kívül. A misszióbeli hívek közül sokan buzgón látogatták az anyaegyház templomát, amikor is a lelkész látta el őket ebéddel s ekkor, valamint vásár alkalmával történő bejövetelekkor velök vallásos beszélgetést szokott folytatni. Egy alkalommal egy borhidi hívőnek saját lakásán adott úrvacsorát, mert a templomban rájött a szívgörcs s haza vitetett. Táblás kimutatása anynyiban hiányos, hogy a szórványok nemzetiségi és hitfelekezeti számarányát nem mutatja ki; valamint utazási naplója nincs láttamozva, de amannak oka, hogy lelkész ez év (1908.) jan. elején elhalván, a felügyelő lelkész állította ki; emezé pedig az, hogy azokban a faluktól távollevő tanyákban nem lehet kapni oly embert, aki a megjelenést igazolhatná. Elszámol 210 K-t 200 K missziói segélylyel szemben.

4. *Nagybányai kör.* Kiterjed 7 szórványra 216 lélekszámmal. Lelkész: Soltész Elemér. A helyszínén keresztelt 1-et, konfirmált 2-t, esketett 1-et, temetett 4-et. Az egész körből keresztelt 11-et, temetett 5-öt, esketett 3 párt, áttért hozzánk 2. Erdőszádán megjelent 9-szer, hol 4 ízben, amikor predikációval istentiszteletet tartott, úrvacsorát osztott, úrvacsorázók száma egy-egy alkalommal 24—30. A borpataki és fernezelyi hívek templomba Nagybányára járnak. Borpatakon a vallástanítást Sólyom Ferencz ref. vallástanító végezte a mindennapi iskolában 5, az ismétlődőben 4 növendék részére. Fuvardiját (63 K) a nagybányai ref. egyház pénztára fizette. Erdőszádán a ref. tanító fizetésének kiegészítésére a kérvény beadatott. Gróf Degenfeld Sándor főgondnok úr és neje a tanító fizetésére 300 K-t, fát, a növendékeknek karácsonkor és vizsga alkalmával ruhanemű, könyv és más ajándékokat adtak 200 K értékben.

Az erdőszádai egyház pénzbeli vagyona 3492 K 61 f, melyből 2638 K 35 f a grófi alapítványa (tanítói fizetés alapja a jövőre). Tőkesegélytartozás 2400 K, egyházi adó 36 K. Táblás kimutatása s úti naplója rendben s igazolt. Elszámol 334 K 32 f-t, 300 K missziói segélylyel szemben.

Nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

Midőn ezekben szerencsénk van az egyes missziói körökből beérkezett jelentésekből és táblás kimutatásokból összesített jelentésünket és az összesített táblás kimutatást beterjeszteni, egyszersmind ajánljuk elfogadásra a következő határozati javaslatunkat:

„Egyházmegyénk közgyűlése a missziói bizottság jelentéséből örömmel győződött meg arról, hogy az egyes missziói körökben a missziói lelkészek 1907. évben híven gondozták a misszióbeli hívek lelki vallásos életét s igyekeztek őket megtartani református hitőkben s magyar nemzeti voltukban s hogy általában minden tekintetben megnyugtató volt a missziói körök állapota.

Az erdődi missziói lelkész azon javaslatát, miszerint a missziói segély emeltessék fel 300 K-ra, hogy az egyház óhajta szerint minden hóban kiszállhasson lelkész és istentiszteletet tarthasson, mi az ottani 250 lélekből álló gyülekezet vallásos szükségletének folytonosabb kielégítése szempontjából felettébb szükséges; hasonlóképpen a felsőbányai missziói kör szervezésére vonatkozó mult évi kérelmünket a főtit. és mélt. konventre ismételve pártoló ajánlattel felterjeszteni kérjük.

Végül az egyes jelentéseket és mellékleteiket, valamint az összesített jelentést és táblás kimutatást jóváhagyólag tudomásul veszi egyházmegyei közgyűlésünk és a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.”

Kelt az egyházmegyei missziói bizottság Nagybányán, 1908. ápr. 29-én tartott üléséből.

A nagytiszteletű és tek. egyházmegyei közgyűlés alázatos szolgálai:
Szell György, Sátor Dávid, Szabó József biz. előadó.

Missziói bizottság jelentése tudomásul vétetik, határozati javaslata elfogadtatik s az egyházkerületre fölterjesztetni rendeltetik.

59. Az orsz. lelkészi nyugdíjintézet járulékainak kezelése czéljából Bogdán Lajos orsz. gyámint. pénztárnok egyházmegyénk kebelébe nyugdíjintézeti pénztárnokul megválasztatik.
60. Egyházkerületi világi pótképviselőnk ez idő szerint nincs.

Közgyűlésünk egyházkerületi pótképviselőül Csaba Adorján világi tanácsbíróvá választja meg.

61. A hatodik lelkészi és világi tanácsbírói tisztség betöltésre vár.

Egyházmegyei közgyűlés a szavazást mindkét állásra együttesen elrendeli s megbizza esperes urat, hogy a szavazásra a gyülekezetek presbyteriumait, ha szükséges lesz, ismételten is, hívja fel. Szavazatbontó bizottság a fent választott.

62. Régebben nyomtatott költségvetési iverk elfogytak.

Főjegyző utasítatik, terjesztsen be javaslatot jövő gyűlésre a költségvetési iver készítése tárgyában.

63. Nagypaládi egyház betérjeszti templomépítési tervét és költségvetését.

Kiadatik esperes urnak, hogy szakértővel vizsgáltsa át és majd ennek javaslatához képest intézkedjen.

64. A sárközüzlaki egyház presbyteriuma 1906. ápr. 29. tartott gyűlésében arra a megegyezésre jutott Szabó Károly lelkészszel, hogy lelkész a parókhiális épület átalakítására szükséges összeget kamat nélkül adja kölcsön az egyháznak s azt az egyház akkor lesz köteles neki vagy örököseinek visszafizetni, ha most fennálló adósságait tisztázta. Ezt az egyességet az 1907. decz. 31. tartott közgyűlés is elfogadta s a befejezett átalakítási és tatarozási munka visszafizetendő kamatmentes kölcsönösszegét az 1907. jan. 26. tartott presbyteri gyűlésben elfogadott számadás alapján 420 K 50 fillérben állapította meg. Most az egyház előjárósága e kölcsönügylet jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk a sárközüzlaki egyház és lelkésze között létrejött kölcsönügyletet a maga részéről jóváhagyja s azt végleges megerősítés végett az egyházkerületi gyűlés elé terjeszti.

65. A józsefházai egyház presbyteriuma 1908. márc. 15. tartott gyűléséből azzal a kérelemmel fordul egyházmegyei közgyűlésünkhöz, hogy az egyház tulajdonát képező s az egyházmegyei közpénztárnok őrizete alatt álló két drb takarékpénztári betétkönyvet az egyháznak adassa ki s minthogy e két betéti könyvön álló mintegy 600 K harangalap czimen kezeltetik, engedje meg, hogy ez összeget a templomépítéssel kapcsolatban öntetett új harangok költségeiből fennálló, mintegy 1000 K adósság törlesztésére fordíthassa az egyház.

Egyházmegyei közgyűlésünk a józsefházai egyház kérelmét teljesíti, utasítja pénztárnokot, hogy az őrizete alatt levő két takarékpénztári betétkönyvet az egyháznak adja ki s meg-

hagyja az egyháznak, hogy e két betéti könyvön levő összeget a harangok árából fenmaradt adóssága törlesztésére fordítsa.

66. A misztótfalui egyház 1908. jan. 4. és márcz. 22. tartott presbyteri gyűlésből kelt határozatok kapcsán beterjeszti a kir. tanfelügyelővel kötött s az egyház tulajdonát képező épületnek állandó menhely céljaira 6 évre leendő bérbeadására vonatkozó bérszerződést három példányban, kérvén annak jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett bérleti szerződést a maga részéről jóváhagyván, megengedi a misztótfalui egyháznak, hogy a tulajdonát képező épületet állandó menhelyül az államnak a szerződésben foglalt feltételek és kikötések mellett 6 évre, évi 500 K bérért bérbeadhassa, egyszersmind a szerződést végleges megerősítés végett az egyházkerületi gyűlésre fölterjeszti.

67. Az amaczi egyház 1907. aug. 18. tartott presbyteri és aug. 25. tartott közgyűlésében elhatározta, hogy temploma kijavítását 1500 K kölcsönből eszközli. A kölcsön felvételére az egyházmegye elnökségétől 1908. febr. 26-án ideiglenesen fölhatalmazást nyert.

Közgyűlésünk az egyházmegyei elnökség intézkedését helyeslőleg veszi tudomásul s az amaczi egyháznak temploma renoválása céljából 1500 K kölcsön vételére engedélyt ad s e határozatát végleges jóváhagyás végett az egyházkerületi gyűlésre fölterjeszti.

68. Olvastatott az egyhm. számvevőszék által Patóházán 1908. márczius hó 6-án tartott ülés jegyzőkönyvének 1. sz. határozata, mely szerint Garbolcz, Mikola, Szárazberek, Kakszentmárton, Pettyén, Nagykolcs, Kőszegremete, Szamoskóród, Egri, Batiz, Adorján, Patóháza, Nagyhodos, Görbed, Sárközujlak, Kispalád, Uszka egyházak 1902—1906. évi pótszámadásait megvizsgálván, azokat teljesen rendben találta, helyben hagyta és megerősítette.

Örvendetes tudomásul vétetik.

69. Olvastatott az egyházm. számvevőszék által Patóházán 1908. márczius 6-án tartott ülés jegyzőkönyvének 2. sz. határozata, mely szerint a homoki egyház pótszámadását, miután a presbyterium azt nem tárgyalta és nem hitelesítette, továbbá az ombodi és pálfalvai egyház pótszámadását, miután azokban sem a termékek értékelve nincsenek, sem pedig a belhivatalnokok által használt föld értéke feltüntetve nincs és végül a hiripi egyház pótszámadását szintén azért, mert a termé-

nyek értékelve nincsenek, a bizottság nem erősíthette meg s az illető egyházak ezen hiányok pótlására felhíva lettek.

A jelentés tudomásul vétetik.

70. Olvastatott a számvevőszék. Patóházán 1908. április 23-án tartott ülése jegyzőkönyvének 3. sz. kivonata, mely szerint az uszakai egyház előjárósága által beterjesztett gondnoki számadásban peres eljárásból kifolyólag 85 K 50 fillér, az előjáróság ellen folyamatban volt fegyelmi ügyben kiszállott vizsgáló bizottság uti költségére 63 korona van elszámolva, pénztári maradvány előző évről való áthozatala 11 K 60 fillérrel kevesebbre van kitüntetve; tőkepénz állománya veszélyben forgónak látszik.

A bizottság jelentése és javaslata alapján az uszakai egyház számadásának megvizsgálása és a tőkepénz állományának biztosítása tárgyában teendő erélyes intézkedések fogantatása végett Csaba Adorján világi tanácsbíró és Joó Kálmán számvizsgáló bizottsági tag a helyszínére küldetnek.

71. Olvastatott a következő *Jegyzőkönyv*, mely felvétellett Patóházán az 1908. évi április hó 23-án tartott számvevőszéki gyűlésben.

Jelenvoltak Tóth Mór elnöklete alatt: Kálmán Sándor, Papp József, Joó Kálmán jegyző, számvizsgáló biz. tagok.

2. szám. Számvizsgáló biz. elnök előterjeszti a hozzá áttett 32 egyháztól való, 1907. évről szóló egyházi számadásokat megvizsgálás céljából, jelezve, hogy azok már előzetesen kiosztva voltak s így az elbírálás könnyebb leend.

Számvizsgáló bizottság az előterjesztett egyházi számadásokat egyenként véve vizsgálat alá, azokra a végeredményt, mint határozati javaslatát a következőkben terjeszti egyházmegyei közgyűlés elé:

1) *Adorján, Ávasujváros, Batiz* (gondnoki és magtári), *Berend, Garbolcz, Hirip, Mikola, Nagyhodos, Ombod, Pálfalva, Patóháza, Pettyén, Szárazberek* egyházi számadásai rendben találtatván, meg erősíttetnek.

2) A következő egyházak számadásai a hozzájuk fűzött észrevételezések kapcsán erősíttetnek meg:

a) *Amacz* nyugtája kevés, a főbb összegekről — mint adó, illeték, tanítói nyugdíj, közig. költség, ártér — sem mellékelletett nyugta. Harang és szénaváltság-alap számadásai rendben.

b) *Apa* 427 K 78 fillérről szóló nyugtája kifogásolandó, mivel bor, savanyuvíz, szappan tételek is fordulnak elő benne; tőkepénzéről betéti könyvét vagy annak igazolványát nem csatolta.

c) *Aranyosmedgyes* gondnoki naplót s összesített számadást terjesztett be, de ez utóbbi presbyteri gyűlésben megvizsgálva nincs s egyedül lelkész írta alá.

d) *Egri* a IV. 1. tétel alatt az áll. adóról szóló nyugta 97 f-rel többet mutat, mint a számadásban: ez gondnok javára irandó.

e) *Homok*. Nincs kimutatva tőkéje s kamathátraléka; a kiadásban VI. czim első oldal összegezése 178 K 46 f összeget mutat, az átvitel pedig 148 K 46 f s ez mindenütt a számadáson átvezetve a végösszegekben is szerepel, ennek folytán 30 K gondnok javára iratván, a pénzmaradvány 150 K 43 f helyett 120 K 43 f leend.

f) *Józsefháza* templom-alap számadásánál megmaradt tőkéjét nem mutatja ki. Gondnoki számadása rendben.

g) *Kispalád*. Gondnoki számadása nincs. Templom-alap számadásában kezelő nem tünteti ki, mennyit vett kezébe 1906. év végén, különben számadása s nyugtái teljesen rendben. Harang-alap s magtár számadásai rendben, de a tőke állomány egyiknél sincs kimutatva.

h) *Lázári* gondnoki számadása helyesen vezetett, csak a törvény azon kívánalma, hogy a presbyterium helybenhagyó határozata a számadásra vezetve legyen, van mellőzve. Szeretet-egyesületi számadása rendben.

i) *Méhtelek* 313 K 64 fillér harang-alapját közszükségletre fordította; nevezett alapra visszatérítendő.

k) *Sárköz*. Ellennyugtáit a számadásnak — elég hibásan — mind lelkész írta alá.

l) *Szatmárhegy* nyugtái össze-vissza, számos aláíratlan, vagy gondnok által aláírva.

m) *Szinérváralja*. Alapítványról, illetve tőkéről számadás s kimutatás nincs.

n) *Udvari*. Bevételi rovatban 37 mm. tengeri ára 11 K 05 fillérrel többre van véve, ez gondnok javára irandó.

o) *Felsőbánya*. Kékesi birtok után 60 K áll. adóról szóló nyugta — mivel csak magán egyén adta — kifogásoltatik.

3) *Görbed, Misztótfalu, Kisperleske, Vámfalu, Uszka* egyházak gondnoki számadásait, miután az 1907. évi egyházm. közgyűlés 9. sz. határozatának figyelmen kívül hagyásával készültek, újból átdolgozás céljából visszatétetni határozza.

3. szám. *Uszka* és *Vámfalu* egyházak gondnoki számadásai megkésztetése tekintetében — hol előbbiében peres eljárásból kifolyólag 85 K 50 f; az előljáróság fegyelmi ügyben történt utiköltségére 63 K

van elszámolva; pénzmaradvány előző évről való áthozata 11 K 60 f-rel kevesebbre van kitüntetve; tőkepénz állománya veszélyben forgónak látszik; utóbbiét nem gondnok nyújtja be, előjáróság nem észrevételezte, tételeit nyugtával nem igazolta — számvevőszék egyházmegyei közgyűlést megbízott kiküldésére kéri.

4. szám. 1907. évi gondnoki számadást még be nem terjesztett 15 egyház feletti intézkedésre számvevőszék egyházmegyei közgyűlés figyelmét felhívja.

5. szám. A gondnoki számadások vizsgálata közben észlelt hiányok lehető eloszlatása céljából számvevőszék a következő határozati javaslattal fordul az egyházmegyei közgyűléshez.

„Az egyházi előjáróságok utasítatnak, hogy a költségelőirányzat czimletei szerint készített s rendes presbyteri gyűlésben megvizsgált s észrevételezett vagy helyeslő határozattal lezárt s aláírt számadás másodpéldányát minden év április hó 1-ig terjeszszék be mindenkor felülvizsgálás végett, minden egyes tételét nyugta s ellennyugtával igazolva. A gondnok, mint betérjesztő írja alá a számadást. A belhivatalnoki föld, terményfizetés gyalog s ígás napszám pénzértékben is kitüntetve úgy a bevétel, mint kiadásban helyt foglaljon, hogy így a számadásnak a költségelőirányzattal lehető egyezése érvényesülhessen. Azon egyházak pedig, melyek évközben, költségelőirányzatban fel nem vett, mulhatatlan építkezést eszközölnek, tartoznak erről előzőleg pótköltségelőirányzatot esperesi megerősítés végett betérjeszteni.“

Kelt mint elől. *Tóth Mór* sz. v. b. elnök, *Kálmán Sándor*, *Papp József*, *Joó Kálmán* számv. biz. tagok.

A számvizsgáló bizottság eljárása, javaslata közgyűlésünk által jóváhagyólag tudomásul vétetik, elfogadtatik, tudomás és alkalmazkodás végett az összes egyházak tanácsaival közölni határoztatik, valamint az egyes s a jkönyvben feltüntetett egyházak előjáróságai a hiányoknak és az okmányoknak 8 nap alatt leendő betérjesztésére felhivatnak.

Amennyiben pedig Kishodos, Kiskolcs, Kőszegremete, Krassó, Nagybánya, Nagypalád, Rozsály, Sárközüjlak, Szamoskóród, Kakszentmárton, Tisztaberek, számadásaikat törvényes határidő alatt be nem terjesztették, felhivatnak, hogy kötelezettségöknek most már 8 nap alatt rendbirság terhe alatt eleget tegyenek, már ezuttal kijelentetvén az, hogy a számvizsgálattal felmerülendő költségek a mulasztást elkövető egyházak előjáróinak terhére fognak elszámol-

tatni, mivel a számvizsgáló bizottság újabb kiszállásával felmerülendő költségek az egyházmegye közpénztárát nem terhelhetik.

72. Nagybánya város polgármestere és tanácsa a tanácsterem átengedésével ismételten jelét adta egyházmegyénk iránt táplált szives jóindulatának.

Közgyűlésünk meleg köszönetét fejezi ki úgy a polgármester urnak, mint a nemes tanácsnak ismételten tapasztalt szívességeért.

73. Esperes ur kölcsönös jókívánatok közt a gyűlést bezárja.

Fegyelmi bírósági ülés.

74. Bíróság következőleg alakult: Elnökség: Széll György tárgyalást vezető elnök, Helmeczy József. Bíróság tagjai: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Tóth Mór, Sinka Lajos. Előadó: Sinka Lajos. Ügyész: dr. Harcsár Géza, Jegyző: Soltész Elemér.

Tárgyaltatott a Szabó Bertalan volt mikolai lelkész ellen hivatalból indított fegyelmi ügy. Panaszlott jelen van.

Bíróság az ügy érdemleges tárgyalása után zárt tanácskozmányban meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Szabó Bertalan lelkész az V. t.-cz. 34. § 8. pontjába ütköző fegyelmi eset vádja és következményei terhe alól fölmentetik. Eljárási költség felett a rendelkezés mellőztetik.

Indokok:

A bihari egyházmegyei bíróság, mint közigazgatósági bíróság, III—1907. sz. ítéletével a csökmői ref. egyházban 1907. év június 23-án foganatosított lelkészválasztást a II. t.-cz. 44. § d) pontja alapján megsemmisítette s Szabó Bertalan ref. lelkész ellen a II. t.-cz. 45. § 2-ik bekezdése alapján a fegyelmi eljárásnak hivatalból leendő folyamatba tétele iránt a nagybányai egyházmegye fegyelmi bíróságának elnökségét megkereste.

A hivatolt ítélet indokolása szerint a lelkészválasztás megsemmisítésének oka Szabó Bertalan lelkésznek az a cselekménye volt, hogy 1907. jun. 9-én Mikola községben, házánál, a csökmői ref. egyház választói joggal bíró 5 tagu küldöttségét reggelivel, ebéddel és uzsonnával látta el s déltől estig italt bocsátott rendelkezésükre.

Ez a cselekmény, mely bírói ítélet szerint tényként megállapítva van s így a fegyelmi eljárás keretében többé vita tárgyává nem tehető, de különben a fegyelmi eljárás rendén panaszlott beismerésével igazoltatott, fegyelmi eljárás és vád alapjául csak akkor szolgálhatna, ha az

1907. június hó 9. napján érvényben volt 1891—3. évi zsinati törvények rendelkezésébe ütköznék; ha olyan volna, amelyet e törvények fegyelmi esetnek minősítenek s mint ilyet, tiltanak. Miután az 1907. jun. 9-én érvényben volt egyházi törvények 233. §-a nem tiltotta azt, hogy a pályázó lelkész az öt felkereső választókat megvendégelje, Szabó Bertalan panaszlott pedig a birói ítélet szerint egyebet nem tett; ugyanazon törvény 301. § 11. pontja csak a szabálytalan lelkészválasztásokról szóló 234. helyesen 233. §-ban körülírott cselekményeket minősítette fegyelmi esetnek; az pedig jogszabály hogy minden cselekmény az elkövetés idejében érvényben volt törvény szerint bírálendő el, ha csak az új törvény a törvényhozó által visszaható erővel nem ruháztatik fel; miután ma érvényben levő egyházi törvényünk 1907. év augusztus hó 1-én lépett életbe s a törvényt alkotó második budapesti országos református zsinat a törvényt sem egészben, sem annak II. cikkét visszaható erővel fel nem ruházta: ennek a törvénynek rendelkezései Szabó Bertalannak a törvény életbelépte előtt elkövetett cselekményeire nem alkalmazhatók, miért is panaszlott felmentését kellett kimondani, mert panaszba tett cselekménye fegyelmi esetet, fegyelmi vétséget nem képez.

Felek az ítéletben megnyugodtak.

Jelen ítélet a bihari egyházmegye elnökségének hiteles kiadmányban megküldetik.

75. Biróság következőképpen alakult: Elnökség: Széll György vezető elnök, Helmeczy József. Biróság tagjai: Balogh István, Sátor Dávid, Nagy Elek, Tóth Mór, Sinka Lajos. Előadó: Sátor Dávid. Ügyész: dr. Harcsár Géza. Jegyző: Soltész Elemér.

Tárgyaltatott a Szentgyörgyi Zsigmond homoki lelkész ellen Gödény Sándor panaszára indított fegyelmi ügy. Panaszos és panaszlott megjelent.

Biróság az ügy érdemleges tárgyalása után zárt tanácskozási formában meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Szentgyörgyi Zsigmond homoki lelkészt az V. t.-cz. 34. §-ának A) 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki s ezért a hivatolt törvenyzikk 35. §-ának a) pontja alapján *rosszalásra* ítéli s arra kötelezi, hogy Gödény Sándor panaszos részére az ez által előlegezett 12 K 52 fillér eljárási költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével fizesse meg.

Jogerőre emelkedés után az ítélet hiteles kiadmányát az V. t.-cz.

103. §-a, illetve az 1898. XIV. t.-cz. értelmében a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek megküldeni rendeli.

Indokok:

A lefolytatott vizsgálat rendén kihallgatott Kádár Mihály, Lengyel János, Ilonczai Zsigmond, Tóth Miklós és Kovács Mihály tanuk esküvel megerősített vallomásából tényként állapított meg az, hogy az 1906. évi szept. hó 2-án megtartott egyháztanács-gyűlésen Szentgyörgyi Zsigmond panaszlott lelkész akkor, amidőn a panaszos szülei által az egyház részére temető helyül adományozott ingatlan tulajdonjogáról vitatkoztak, Gödény Sándor panaszossal szemben ily kifejezéseket használt: „az atya által az egyháznak adott temetőt ellopja; tolvaj, bitang; a bodonyáról is azért kergették el, mert tolvaj, bitang volt, sok szegény embert meglopott.” Amennyiben panaszlott eme cselekményével az egyház tekintélyét lealacsonyította s a viselt lelkészi állás méltóságát megsértette, őt emiatt a rendelkező részben kitett büntetéssel kellett sújtani.

A polgári bíróság ítéletétől azért kellett eltekinteni, mert panaszlottnak a lelkészi tekintély megóvására még akkor is vigyáznia kellett volna, ha szinte panaszosnak sértegetései alkalmasak voltak is arra, hogy őt indulatba hozzák.

A legenyhébb büntetést kellett alkalmazni azért, mert bár viszonyadat nem emelt a panaszos ellen: de az iratokból kitetszőleg panaszostól ő is sértegetésekben részesült.

A költségekben való marasztalás a vétkesség megállapításának folyománya.

Az ítélet kihirdetésénél jelenvolt érdekelt felek az ítéletben mindketten megnyugodtak.

76. Bíróság következőképpen alakult: Elnökség: Széll György vezető elnök, Helmeczy József. Bíróság tagjai: Balog István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Csaba Adorján. Előadó: Csaba Adorján. Ügyész: dr. Harcsár Géza. Jegyző: Magoss Ferencz.

Tárgyaltatott Kocsár Imre szamoskőrödi tanító fegyelmi ügye. Felek részéről jelen van a szamoskőrödi egyház gondnoka és panaszlott Kocsár Imre.

Bíróság az ügy érdemleges tárgyalása után zárt tanácskozmányban meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Kocsár Imre szamoskőrödi ref. tanító hivatalos kötelességmulasz-

tás és botrányt okozó magaviselet által elkövetett fegyelmi vétségben vétkesnek kimondatik s az V. t.-cz. 35. § a) pontja értelmében *rosszalásra* ítéltetik s 7 korona költségnek az egyházmegyei közpénztárba 15 nap alatt végrehajtás terhe melletti befizetésére köteleztetik.

Indokok :

Panaszlottnak a vizsgálat folyamán tett beismerő nyilatkozatával vádak valónak bizonyulván, a büntetés kiszabandó volt.

Enyhítő körülménynek vétetett panaszlott töredelmes megbánása s javulást ígérő nyilatkozata.

Figyelembe vétetett még, hogy az iskolalátogatók nyilatkozatai szerint, panaszló által vezetett iskola az elért eredményt illetőleg az első osztályuak közé tartozik.

Költségben marasztalása a vétkesség folyamánya.

Jelen ítélet jogerőre emelkedés után a vallás- és közoktatásügyi minster urhoz hivatalból felterjesztendő.

A kihirdetett ítéletben felek megnyugodtak.

77. Biróság következőleg alakult: Elnökség: Széll György vezető elnök, Helmeczy József. Biróság tagjai: Balogh István, Sátor Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Csaba Adorján. Ügyész: dr. Harcsár Géza. Jegyző: Magoss Ferencz.

Tárgyalás alatt van Bottyán János dobrácsapátii tanító fegyelmi ügye.

Ügyész az eljárás beszüntetését indítványozván, ez ügyben a bíróság következő

végzést hozta :

Bottyán János tanító ellen folyamatba tett fegyelmi eljárás beszüntettetik s a felmerült 9 K 20 fillér költség az egyház pénztára által viselendőnek kimondatik.

Indokolás :

Be kellett szüntetni az eljárást, mert gondnok és tanító közti viszálykodásból csak akkor származott volna fegyelmi tény, ha az egyháznak kára merült volna fel.

A költségekben az eljárás beszüntetése miatt az egyházat kellett marasztalni.

Ezen végzés felekkel írásban közlendő.

78. Biróság következőképpen alakult: Elnökség: Széll György vezető elnök, Helmeczy József. Biróság tagjai: Balogh István, Sátor

Dávid, Szabó József, Nagy Elek, Tóth Mór, Csaba Adorján. Előadó : Szabó József. Ügyész: dr. Harcsár Géza. Jegyző: Magoss Ferencz.

Tárgyalatik Kovács Péter nagyhodosi gondnok fegyelmi ügye. A nagyhodosi egyház képviselőjében jelen van Krakkó Zsigmond; panaszlott nem jelent meg.

Bíróság az ügy érdemleges tárgyalása után zárt tanácskozmányban meghozta s nyílt ülésben kihirdette a következő

ítéletet:

Kovács Péter panaszlott az egyházi törvények V. t.-cz. 34. § 1. 2. 4. 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben bűnösnek kimondatik s azért a fent hivatolt törvényczikk 35. § e) pontja alapján gondnoki tisztétől véglegesen megfosztatik s köteles 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt az eljárási költségekre 29 K 20 fillért az egyházmegyei közpénztárba befizetni.

Indokok:

Mindenek előtt megállapította a bíróság, hogy Kovács Péter gondnok hivatalos állásáról való lemondását az egyház presbyteriumának be nem jelentette s így ő még mindig az egyház felfüggesztett gondnoka.

Miután pedig az egyházi előjáróság által emelt azon panasz, hogy az egyházi gyűléseken meg nem jelen, a presbyterium határozatait végre nem hajtja, az egyházi adók beszedését elmulasztja, a bevételek és kiadások elszámolásában nagymérvű hanyagságot tanúsít, az egyház pénzeit magánál tartja s eképpen azt saját céljaira használja, részben panaszlottnak a vizsgálat során tett beismerésével, részben a vizsgálat során kihallgatott tanúk vallomásaival teljes bizonyítékot nyert; sőt ama ténye által, hogy az egyház pénzt felfüggesztése s többszöri ígérete dacára is magánál tartja, bűnügyi uton is üldözendő bűncselekményt követett el: azért panaszlottat a 34. § 1. 2. 4. 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek kimondani s a 35. § e) pontja alapján, mint bizalomra s egyházi hivatalra nem alkalmast, gondnoki tisztétől való elmozdításra ítélni kellett.

A költségekben való marasztalás a vétkesség folyománya.

Ezen ítélet a meg nem jelent panaszossal írásban közöltetik.

Közigazgatási bírósági ülés.

79. Elnökök: Széll György esperes, Helmeczy József egyhm. gondnok.

Bírák: Balogh István, Sátor Dávid, Tóth Mór, Szabó József, Csaba Adorján, Nagy Elek, Sinka Lajos.

Tárgy: Időszaki tanács választása.

Az időszaki tanács rendes tagjaiul megválasztatnak:
Sátor Dávid, Csaba Adorján, Tóth Mór; póttagjaiul: Balogh István, Szabó József.

Függelék.

A 6—10, 21—23, 32, 34—39, 41—47, 50, 55, 56, 58—63, 72, 73, 76—79 számokat jegyzette Magoss Ferencz.

A 12—20, 30, 31, 33, 68—71 számokat Torday Imre.

Az 1—5, 11, 24—26, 29, 40, 48, 49, 51—53, 57, 64—67, 74, 75 számokat Soltész Elemér.

A 27, 28, 54 számokat dr. Helmeczy Pál.

Hitelesítettik.

Szatmár, 1908. május 5.

Magoss Ferencz,

lelkészi főjegyző.

Soltész Elemér,

lelkészi aljegyző.

Dr. Helmeczy Pál,

világi aljegyző.

Szell György,

esperes.

Helmeczy József,

egyhm. gondnok.

Sátor Dávid,

tanácsbíró.

Betűsoros tárgymutató.

- Ács Elek vallásitanításra képesítést szerezzen. 43.
Adorjáni erdőeladás jóváhagyatik. 27.
Államsegély kérvények visszaadatnak. 50.
Amaczi egyház kölcsönt vehet. 67.
Apai egyház önmegadóztatása helybenhagyatik. 30.
Apai egyház javára tett nagyobb adományokért elismerés. 31.
Aranyosmedgyesi csendőrlaktanya bérszerződése nem erősített meg. 28.
Bartók György püspök elhunytá fölött részvét. 7.
Batiz új adókulcsa még nem tárgyalható. 55.
Berendi templomterv az iskolafeladás ügyirataihoz csatoltatik. 29.
Berendi iskola az egyház anyásítása érdekében feladható. 49.
Bogdán Lajos nyugdíjintézeti pénztárnokká választatik. 59.
Bottyán János fegyelmi ügye. 77.
Csaba Adorján egyházkerületi pótképviselővé választatik. 60.
Dobos József káplántartásra engedélyt nyer. 35.
Egyházfentartási alapokról jelentés. 10.
Egyházközségi közgyűlések szervezése alól egyházaink felmentendők. 9.
Egyházmegyei pénztárnok számadása. 12.
Egyházmegyei könyvtárnok számadása. 13.
Egyházmegyei közpénztár 1908. évi költségvetése. 14.
Esperesi jelentés 8.
Garbolczi iskola terve esperes urnak kiadatik. 36.
Gyűlés megnyitása 1.
Gyűlés bezárása. 73.
Gyűlési tagok számbavétele. 2.
Halottak feletti harangoztatás szabályozása presbyterium dolga. 57.
Hatodik tanácsbírói szék (egyházi és világi) betöltése elrendeltetik. 61.
Helmeczy Pál dr. világi aljegyző az esküt leteszi. 5.
Homoki iskola terve esperes urnak kiadatik. 48.
Időszaki tanács megalakíttatik. 79.
Jegyzőkönyv hitelesítő bizottság. 3.

- Józsefháza 1906. évi számadását 30 nap alatt terjeszse be. 18.
Józsefháza takarékpénztári könyveit egyhnm. pénztárnok adja ki 65.
Kispaládi egyház ünneprontók ellen esetről-esetre járjon el. 53.
Kocsár Imre fegyelmi ügye. 76.
Kovács Péter fegyelmi ügye. 78.
Költségvetési ívet főjegyző készítsen. 62.
Közpénztárnok javaslata bevehetetlen tartozások törlése tárgyában. 38.
Makai Eleknek fizetését emeli s részére személyi pótlékot ad a város. 39.
Márton Bálint-féle hagyaték eladásáról jelentések. 24.
Márton Bálint-féle hagyatékra vonatkozó adásvételi szerződések felterjesztetnek. 25.
Márton Bálint-féle hagyatékot a lelkeszi és tanítói gyámintézet is eladja. 26.
Mikolai egyház iskoláját tartsa fenn. 11.
Missziói bizottság jelentése. 58.
Misztótfalu bérlet-ügye felterjesztetik. 66.
Molnár Zsigmond panasa áttétetik a közigazgatási bírósághoz. 52.
Nagybánya város polgármesterének köszönet. 72.
Nagybányai adókulcs helybenhagyatik. 32.
Nagypaládi 1906. évi számadás helyesbítés végett visszaadatik. 17.
Nagypalád templomépítési terve esperes urnak kiadatik. 63.
Nyugdíjalapról (lelkeszi) jelentés. 19.
Ombodi egyház a postaépületet átveheti. 33.
Országos gyámintézeti számadásról jelentés. 20.
O. R. L. E. határozata tárgyában felterjesztés mellőzése. 40.
Patóháza építésre s kölcsönvételre előleges engedélyt nyer. 54.
Patóháza új adókulcsa még nem tárgyalható. 55.
Rozsály vagyonleltári ívét sürgősen terjeszse be. 41.
Sárkőzujlaki kölcsön megerősítés végett felterjesztetik. 64.
Soltész János káplántartásra engedélyt nyer. 34.
Szabó Bertalan fegyelmi ügye. 74.
Szamoskőródi iskolaépítési terv felülvizsgálatás végett esperes urnak kiadatik. 21.
Szamoskőródi egyház kölcsönügye felterjesztetik. 22.
Számvevőszéki jelentés pótszámadások megvizsgálásáról. 68.
Számvevőszéki jelentés hiányos pótszámadásokról. 69.
Számvevőszék jegyzőkönyve tudomásul vétetik, javaslatai elfogadtnak. 71.
Szárzabereki egyház iskolatermét terv szerint bővítheti. 37.

- Szavazatbontó bizottság jelentése. 6.
Szentgyörgyi Zsigmond fegyelmi ügye. 75.
Szentmártoni templom- és toronyjavítás terve kiadatik esperes urnak. 56.
Szilvási Sándor vallástanításra képesítést szerezzen. 43.
Tanítók az egyházmegyei tanítóegyesületnek kötelezett tagjai. 51
Tantervre (egyházmegyei) vonatkozó bizottsági jelentés. 46.
Tanügyi bizottság jelentése tudomásul. 42.
Tanügyi bizottságban megüresedett helyek betöltetnek. 45.
Tanügyi bizottság három javaslata elfogadtatván, felterjesztetik. 47.
Tárgysorozat megállapítása. 4.
Tisztabereki 1906. évi számadásról jelentés. 16.
Tisztabereki egyház készítsen elfogadható díjlevelet. 23.
Uray Imre gondnok elhunyt a fölöött részvét. 7.
Uszkába számadásvizsgálatra küldöttség megy. 70.
Vagyonszámlái ívek megerősítetnek. 41.
Vámfalui 1906. évi számadás rendbehozására küldöttség. 15.
Vármegyei közig. bizottság által megintett iskolákra vonatkozó jelentés. 44.
-

Kimutatás az egyházfentartási alapokról.

Sorszám	Egyház neve	Épületek	Földek		Egyéb	Termény		P é n z	
			hold	öl		mm.	kg.	K	f.
5	Apa		2					840	—
	Apahegy							2000	—
	Aranyosmedgyes	2 bér-ház	42	629				800	—
	Görbed		15	285				3166	73
	Avasvámfalu	2 bér-ház						40660	20
10	Batiz					59	50	2854	—
	Hirip							1020	—
	Kispalád		10	638					—
	Kőszegremete		25		1 szőlő			4000	—
	Magosliget		16	200					—
15	Méhtelek					49	—		—
	Mikola					49	—		—
	Ombod		20						—
	Pálfalva		9	500					—
	Patóháza							2106	04
20	Pettyén							6807	23
	Sárköz		6		1 szőlő				—
	Sárközujlak		17			15	—		—
	Szatmárhegy					41	75	471	—
	Szárazberek							200	—
	Szinérváralja							1669	18
	Udvari							724	—
	Uszka		34	429				3741	66
Összesen		4 bér-ház	197	1081	2 szőlő	214	25	71060	04

Nincs egyházfentartási alapjuk :

Adorján, Amacz, Avasujváros, Egri, Garbolcz, Homok, Kishodos, Misztótfalu, Nagyhodos, Rozsály, Szamoskóród, Tisztaberek, Józsefháza egyházaknak.

Jelentést nem adtak :

Felsőbánya, Kakszentmárton, Kiskölcs, Dobrácsapáti, Kispeleske, Lázári, Nagybánya, Nagykölcs, Nagypalád, Szamoskrassó, Berend.

